

تحلیل بخش رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

گروه پژوهشی نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی

مجموعه گزارش شماره ۲۷۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسه گزارش

عنوان	تحلیل بخش رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
کد شناسه	۱۴۰۰-۹-۱۰۳۲۴
گروه پژوهشی	نظام‌های نوین برنامه‌ریزی، بودجه‌ریزی و مدل‌سازی
پدیدآورنده	اکرم خلیلی - حسین دهستانی
همکاران	آذر ابراهیمی - ابراهیم بزرگ‌زاد - صفورا عباسی - محمدحسن بابایی - ایمان واعظ دلیلی - نازیلا احمدی - وحیده فردوسی‌ان - مرتضی نوری - نسرین صدیق - الهام رستمی
مشاور علمی	محمدجواد محسنی‌نیا
ناظر علمی	دکتر رضا عوض‌پور
ناشر	مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
تاریخ انتشار	دی ماه ۱۴۰۰
طراح جلد	پدرام حاجی اسماعیلی
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نیست.	
حقوق معنوی اثر به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه و بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع است.	
آدرس: تهران - خیابان نجات‌اللهی - خیابان استاد جعفر شهری (سپند) - پلاک ۱۶ شماره‌های تماس ۰۲۱-۴۳۳۰۶۰۰۰ شماره پیام‌رسان ۰۹۹۲۱۵۷۵۸۴۳	
https://www.dfrc.ir/	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
خلاصه مدیریتی.....	أ
مقدمه	۱
۱- کلیاتی در باره تأمین اجتماعی.....	۲
۱-۱- نماگرهای بخش رفاه و تأمین اجتماعی.....	۲
۲-۱- اعتبارات بخش رفاه و تأمین اجتماعی.....	۷
۲- بررسی صندوق بازنشستگی کشوری در لایحه بودجه ۱۴۰۱.....	۱۱
۳- بررسی سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱.....	۱۵
۴- بررسی مرکز خدمات حوزه علمیه قم در لایحه بودجه ۱۴۰۱.....	۱۷
۴-۱- وظایف اساسی مرکز خدمات حوزه علمیه.....	۱۷
۵- وضعیت جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱.....	۱۹
۵-۱- اهداف و وظایف بر اساس اساسنامه.....	۱۹
۶- وضعیت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱.....	۲۳
۷- وضعیت سازمان تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱.....	۲۷
۷-۱- شرح وظایف و مأموریت‌ها.....	۲۷
۸- وضعیت اعتبارات سازمان بهزیستی کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱.....	۳۱
۹- وضعیت بنیاد شهید و امور ایثارگران در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱.....	۳۷
۱۰- وضعیت کمیته امداد امام خمینی (ره) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱.....	۴۱
۱۱- وضعیت اعتبارات سازمان بیمه سلامت ایران در لایحه بودجه ۱۴۰۱.....	۴۶
۱۲- وضعیت صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱.....	۴۹
۱۲-۱- شرح وظایف و مأموریت‌ها.....	۴۹
۱۳- بررسی وضعیت صندوق‌های بازنشستگی.....	۵۱
۱۳-۱- تحلیل عوامل مؤثر بر صندوق‌های بازنشستگی در ایران.....	۵۱
۱۴- جمع‌بندی.....	۵۴
منابع.....	۵۸

فهرست جداول

صفحه

عنوان

- جدول ۱: مقایسه شاخص نسبت پشتیبانی در چهار صندوق اصلی طی سال‌های ۹۹-۱۳۸۵..... ۳
- جدول ۲: مقایسه وضعیت پرداخت مستمری به مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی در سال‌های ۱۳۹۲، ۱۳۹۶، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ از محل اعتبارات دستگاهی حمایتی و منابع کاهش فقر..... ۵
- جدول ۳: تعداد مستمری‌بگیران تحت پوشش دستگاه‌های حمایتی طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰..... ۶
- جدول ۴: اعتبارات دستگاه‌های اجرایی سال ۱۴۰۱ حوزه رفاه و تأمین اجتماعی از محل منابع بودجه عمومی (درآمد عمومی و اختصاصی) و تبصره ۱۴..... ۸
- جدول ۵: اعتبارات بخش رفاه اجتماعی به تفکیک محل تأمین منابع سال ۱۴۰۱..... ۹
- جدول ۶: مقایسه اعتبارات بخش رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه ۱۴۰۱ و قانون ۱۴۰۰..... ۹
- جدول ۷: اقلام منابع بابت پرداخت حقوق بازنشستگان کشوری طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۲..... ۱۲
- جدول ۸: مصارف و منابع صندوق‌های بازنشستگی کشوری..... ۱۲
- جدول ۹: اقلام منابع بابت پرداخت حقوق بازنشستگان لشکری طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۲..... ۱۵
- جدول ۱۰: مصارف و منابع صندوق بازنشستگی لشکری..... ۱۶
- جدول ۱۱: جدول اعتبارات هزینه‌ای حوزه علمیه..... ۱۸
- جدول ۱۲: جدول اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه علمیه..... ۱۸
- جدول ۱۳: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران..... ۲۰
- جدول ۱۴: اعتبارات هزینه‌ای جمعیت هلال احمر..... ۲۱
- جدول ۱۵: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جمعیت هلال احمر..... ۲۱
- جدول ۱۶: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی..... ۲۳
- جدول ۱۷: اعتبارات هزینه‌ای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی..... ۲۴
- جدول ۱۸: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی..... ۲۴
- جدول ۱۹: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان تأمین اجتماعی..... ۲۸
- جدول ۲۰: اعتبارات هزینه‌ای سازمان تأمین اجتماعی..... ۲۹
- جدول ۲۱: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان بهزیستی کشور..... ۳۱
- جدول ۲۲: اعتبارات هزینه‌ای سازمان بهزیستی کشور..... ۳۲
- جدول ۲۳: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان بهزیستی کشور..... ۳۲
- جدول ۲۴: افراد تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور در سال ۱۴۰۰..... ۳۳
- جدول ۲۵: معلولان تحت پوشش کمک‌هزینه نگهداری و توان‌بخشی در خانواده و مراکز نگهداری روزانه و شبانه‌روزی..... ۳۳
- جدول ۲۶: ردیف‌های ذی‌ربط سازمان بهزیستی کشور در جدول (۹)- موضوع ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱..... ۳۴
- جدول ۲۷: تبصره‌های ذی‌ربط سازمان بهزیستی کشور در لایحه ۱۴۰۱..... ۳۴
- جدول ۲۸: اقدامات مهم پیشنهادی برای سازمان بهزیستی کشور ۱۴۰۱..... ۳۴
- جدول ۲۹: مقایسه سرانه مستمری مددجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور..... ۳۵
- جدول ۳۰: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بنیاد شهید و امور ایثارگران..... ۳۸

- جدول ۳۱: اعتبارات هزینه‌ای بنیاد شهید و امور ایثارگران..... ۳۹
- جدول ۳۲: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بنیاد شهید و امور ایثارگران..... ۴۰
- جدول ۳۳: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کمیته امداد امام خمینی (ره)..... ۴۱
- جدول ۳۴: ردیف‌های ذی‌ربط کمیته امداد در جدول (۹) ۴۱
- جدول ۳۵: تعداد مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره)..... ۴۲
- جدول ۳۶: اعتبارات هزینه‌ای کمیته امداد امام خمینی (ره)..... ۴۲
- جدول ۳۷: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کمیته امداد امام خمینی (ره)..... ۴۳
- جدول ۳۸: مقایسه سرانه مستمری مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره)..... ۴۳
- جدول ۳۹: تبصره‌های سازمان کمیته امداد امام خمینی (ره) در لایحه ۱۴۰۱ ۴۳
- جدول ۴۰: اقدامات مهم پیشنهادی ۱۴۰۱ ۴۳
- جدول ۴۱: جمعیت بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت ایران به تفکیک صندوق‌های بیمه‌ای..... ۴۶
- جدول ۴۲: اعتبارات هزینه‌ای سازمان بیمه سلامت..... ۴۷
- جدول ۴۳: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان بیمه سلامت..... ۴۷
- جدول ۴۴: سطوح درآمدی سال ۱۴۰۰ صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر..... ۴۹
- جدول ۴۵: اعتبارات هزینه‌ای صندوق بیمه‌های اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر..... ۵۰

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۵	نمودار ۱: کمک دولت از محل منابع عمومی به صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری
۷	نمودار ۲: مقایسه اعتبارات حوزه رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه ۱۴۰۱ با قانون بودجه ۱۴۰۰

خلاصه مدیریتی

نظام بودجه‌بندی اجتماعی ابزار مؤثر حکمرانی برای طرح‌ریزی، کنترل و تحلیل تصمیم‌های سیاستگذاران اجتماعی در سطح کلان است تا با این ابزار، حسابداری جامعی از درآمدها و هزینه‌های نظام تأمین اجتماعی کشور انجام پذیرد. به عبارت دیگر بودجه‌بندی اجتماعی عبارت است از حسابداری فشرده از وضعیت مورد انتظار از یک سیستم توزیع مزایای اجتماعی فراگیر و متمرکز که شامل بخش‌های رفاهی از جمله حمایت‌های اجتماعی، بیمه‌های درمان و بازنشستگی، مستمری، مقرری بیکاری، مراقبت‌های بهداشتی، اشتغال حمایت شده و توانمندسازی اجتماعی و همچنین برنامه‌های مراقبت از خانواده و اقشار خاص از جمله معلولان است.

در فرایند تدوین لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ جهت‌گیری‌های زیر در حوزه رفاه و تأمین اجتماعی مورد توجه و تأکید قرار گرفته‌اند:

- برنامه‌محور شدن اعتبارات پیش‌بینی شده برای دستگاه‌های اجرایی و تفویض مسئولیت و اختیار به دستگاه‌های اجرایی اصلی که اقدام مؤثری در مدیریت و تخصیص بهینه منابع است.
- عدالت‌محوری که تجلی آن در بودجه بخش رفاه اجتماعی مشخص است. اعتبارات مصوب سال ۱۴۰۰ دستگاه‌های اجرایی حوزه رفاه و تأمین اجتماعی بالغ بر ۲۸۴ هزار میلیارد تومان بوده که در سال ۱۴۰۱ با رشدی معادل ۲۱ درصد به ۳۴۲/۵ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. رشد مذکور نشان از اهتمام ویژه دولت به بخش رفاه اجتماعی بوده است.

اهم اقدامات پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به شرح زیر است:

- ۱- اجرای برنامه‌های حمایتی، بیمه‌ای و توانمندسازی اجتماعی برای جامعه هدف کمیته امداد امام خمینی (ره) به تعداد ۲,۳ میلیون خانوار به مبلغ ۲۵,۷۸۱ میلیارد تومان که رشدی معادل ۱۲/۳ درصد نسبت به سال ۱۴۰۰ (۲۲۹۵۶ میلیارد تومان) داشته است.
- ۲- اجرای برنامه‌های حمایتی، بیمه‌ای و توانمندسازی اجتماعی برای جامعه هدف سازمان بهزیستی کشور به تعداد ۱,۱۵ میلیون خانوار به مبلغ ۱۷,۲۷۷ میلیارد تومان که رشدی معادل ۱۶/۳ درصد نسبت به سال ۱۴۰۰ (۱۴۸۵۴ میلیارد تومان) داشته است.
- ۳- معافیت مالکان واحدهای مسکونی تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی و سایر افرادی که از پرداخت ناتوان هستند، از پرداخت حق بیمه موضوع مواد (۲) و (۴) قانون تأسیس صندوق بیمه‌شدگان حوادث طبیعی (بند هـ تبصره ۶).

- ۴- پرداخت حق بیمه بازنشستگی و درمان اقشار خاص (قالیباغان، رانندگان، باربران، زنبورداران، صیادان، زنان سرپرست خانوار، شاغلان صنایع دستی و ...) یک میلیون و ۴۹۰ هزار نفر به مبلغ ۵۶۵۰ میلیارد تومان که نسبت به اعتبار سال ۱۴۰۰ به مبلغ ۳۰۷۵ میلیارد تومان، رشدی معادل ۸۴ درصد داشته است.
- ۵- پرداخت حق بیمه بازنشستگی روستاییان و عشایر به تعداد ۱,۵ میلیون سرپرست خانوار به مبلغ ۱۰,۵۱۲ میلیارد تومان که نسبت به اعتبار سال ۱۴۰۰ به مبلغ ۱,۰۸۲ میلیارد تومان رشدی معادل ۴۰ درصد داشته است.
- ۶- بیمه درمان رایگان مددجویان کمیته امداد، مددجویان سازمان بهزیستی، جامعه هدف بنیاد شهید، افراد فاقد بیمه پایه سلامت، خانواده زندانیان و ساکنان مناطق روستایی و عشایری و شهرهای زیر بیست هزار نفر به تعداد ۳۳ میلیون نفر به مبلغ ۱۹,۸۷۹ میلیارد تومان از طریق پرداخت حق بیمه پایه توسط دولت به سازمان بیمه سلامت ایران (از محل اعتبارات هدفمندی یارانه‌ها).
- ۷- پیش‌بینی مبلغ ۱,۴۸۴ میلیارد تومان در اعتبارات سازمان بیمه سلامت ایران بابت بیمه درمان ناباروری، ضمن اینکه از محل اعتبارات ردیف ۶۰-۵۵۰۰۰۰۰ جدول شماره ۹ لایحه بودجه موضوع اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت به میزان ۱۲۰۰۰ میلیارد تومان، با توجه به تکالیف تعیین شده برای سازمان بیمه سلامت اعتبار لازم، به دستگاه مذکور ابلاغ خواهد شد.
- ۸- پیش‌بینی اعتبار لازم بابت پرداخت هزینه‌های بیماران خاص، صعب‌العلاج و نادر به مبلغ ۱,۲۵۹ میلیارد تومان ذیل سازمان بیمه سلامت ایران که نسبت به اعتبار سال ۱۴۰۰ به میزان ۹۰۰ میلیارد تومان رشدی معادل ۴۰ درصد داشته است.
- ۹- پرداخت کمک معیشت رزمندگان معسر و بیمه عمر و حوادث افراد مذکور به تعداد ۱۰۸ هزار نفر به مبلغ ۳,۹۹۶ میلیارد تومان که نسبت به سال ۱۴۰۰ رشدی معادل ۱۱ درصد داشته است.
- ۱۰- پرداخت کمک معیشت، حق بیمه درمان و بازنشستگی به طلاب غیرشاغل و روحانیون معمر به مبلغ ۲,۸۰۹ میلیارد تومان که نسبت به برآورد عملکرد سال جاری به مبلغ ۲,۵۰۰ میلیارد تومان رشدی معادل ۱۲/۳ درصد داشته است.
- ۱۱- تداوم همسان‌سازی حقوق بازنشستگان کشوری، لشگری و فولاد به مبلغ ۶۶ میلیارد تومان ذیل اعتبارات صندوق‌های فوق که رشد ۱۰ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۰ داشته است.
- ۱۲- افزایش مستمری مددجویان تحت پوشش دستگاه‌های حمایتی به میزان ۲۰ درصد (دو برابر متوسط رشد حقوق شاغلان و بازنشستگان).

۱۳- افزایش اعتبار اجرای قانون حمایت از حقوق معلولان از ۱,۷۰۰ میلیارد تومان به ۲,۸۷۰ میلیارد تومان معادل ۶۹ درصد (از محل اعتبارات هدفمندی یارانه‌ها).

۱۴- بیمه درمان تکمیلی ایثارگران تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران به تعداد ۱,۷۰۰,۰۰۰ نفر با اعتباری معادل ۵,۱۰۰ میلیارد تومان که نسبت به اعتبار سال ۱۴۰۰ به مبلغ ۴,۱۰۰ میلیارد تومان رشدی معادل ۲۴ درصد داشته است.

۱۵- پیش‌بینی اعتباری معادل ۳۱,۰۰۰ میلیارد تومان بابت پرداخت کامل حقوق و مستمری جامعه هدف بنیاد شهید و امور ایثارگران.

شایان ذکر است کل اعتبارات بنیاد شهید و امور ایثارگران در سال ۱۴۰۱ به مبلغ ۴۸,۱۴۳ میلیارد تومان نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۴۰۰ به مبلغ ۳۲,۴۷۱ میلیارد تومان رشدی معادل ۴۸ درصد داشته است. از مجموع اعتبارات سال ۱۴۰۱ صرفاً مبلغ ۹,۰۰۰ میلیارد تومان بابت پرداخت پاداش پایان خدمت و ذخیره مرخصی بازنشستگان جانباز حالت اشتغال می‌باشد.

۱۶- با توجه به اهمیت عبور از پرداخت یارانه عام به کل جمعیت کشور و اجرایی کردن پارادایم عدالت‌محور در این خصوص، حکمی در بند (ب) تبصره ۱۴ لایحه بودجه کل کشور به شرح زیر پیش‌بینی شده است:

«وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری سازمان هدفمندی یارانه‌ها و با استفاده از پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان موظف است حداکثر ظرف سه (۳) ماه پس از ابلاغ این قانون، ضمن دهک‌بندی درآمدی کلیه خانوارهای یارانه بگیر از طریق شاخص‌های متقن و ثبتي قابل اتکا نسبت به حذف یارانه نقدی و طرح معیشتی خانوارهای پردرآمد اقدام تا منابع حاصل صرف پرداخت یارانه جهت حمایت از اقشار آسیب‌پذیر با اولویت خانوارهای تحت پوشش و پشت‌نوبتی نهادهای حمایتی شود...».

با اجرایی شدن حکم مذکور به ازای حذف هر ۱۰ میلیون خانوار، حدود ۵,۵۰۰ میلیارد تومان منابع آزاد خواهد شد که می‌تواند به استناد ماده (۵۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه صرف اجرای بسته‌های سیاستی صیانت اجتماعی، حمایت اجتماعی، مساعدت اجتماعی و بیمه‌های اجتماعی گردد. اجرای بسته‌های سیاستی فوق منجر به اثربخشی بیشتر منابع هدفمندی یارانه‌ها شده و منابع فوق به سمت خانوارهای نیازمند واجد شرایط هدایت و به منظور کاهش و رفع انواع مختلف فقر غذایی، معیشتی، بیمه‌ای به کار گرفته می‌شود و طبیعتاً منجر به بهبود نسبی وضعیت معیشتی خانوارهای دهک‌های پایین درآمدی خواهد شد.

۱۷- مجموع اعتبارات سال ۱۴۰۱ جمعیت هلال احمر معادل ۳,۱۰۵ میلیارد تومان منظور شده است که نسبت به سال ۱۴۰۰ به مبلغ ۲,۵۴۱ میلیارد تومان رشدی معادل ۲۲ درصد داشته است. ضمن اینکه از محل تبصره ۱۳ لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نیز مبلغ ۵۵۰ میلیارد تومان در راستای اجرای بند (م) ماده (۲۸) قانون الحاق (۲) به منظور حوادث غیرمترقبه پیش‌بینی شده است.

۱۸- علاوه بر اعتبارات منظور شده برای کمیته امداد امام خمینی (ره)، بنیاد شهید و امور ایثارگران و سازمان بهزیستی کشور، از محل تسهیلات موضوع تبصره (۱۶) و همچنین تبصره (۱۸) بابت اشتغال افراد تحت پوشش دستگاه‌های اجرایی فوق متناسب با عملکرد سال جاری سهمیه لازم لحاظ شده است که صرف توانمندسازی و حمایت از اشتغال خواهد شد.

۱۹- مازاد بر اعتبارات مربوط به کمک هزینه مسکن که در سرجمع اعتبارات دستگاه‌های فوق پیش‌بینی شده است مبلغ ۵,۰۰۰ میلیارد تومان در قالب صندوق ملی مسکن محرومین از محل اعتبارات تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ پیش‌بینی شده است که متناسب با عملکرد بین دستگاه‌های حمایتی توزیع خواهد شد.

۲۰- شروع اصلاحات صندوق‌های بازنشستگی در راستای پایداری منابع مالی:

۲۰-۱- صندوق‌های بازنشستگی اصولاً بر مبنای تعادل بین منابع و مصارف اداره می‌شوند، اما در حال حاضر درآمدهای در دسترس صندوق‌های بازنشستگی به واسطه افزایش تعداد بازنشستگان، کاهش جمعیت در سن کار، کاهش نرخ باروری و افزایش امید زندگی در حال کاهش است؛ در حالی که هزینه‌های این صندوق‌ها به دلیل افزایش تعداد بازنشستگان، افزایش رشد حقوق بازنشستگان ناشی از اجرای متناسب‌سازی و ... به طور روزافزونی افزایش یافته است. این شرایط صندوق‌های بازنشستگی را با چالش‌های جدی در پایداری و انجام تعهدات در آینده مواجه کرده‌اند، به گونه‌ای که ضرورت اعمال اصلاحات در صندوق‌های بازنشستگی بیش از پیش احساس می‌شود. در این راستا اصلاحات پارامتریک از جمله افزایش سن و سابقه مورد نیاز برای بازنشستگی و تغییر مبنای محاسبه حقوق بازنشستگی در بند (د) تبصره (۲۰) پیش‌بینی شده است. هرچند برای ساماندهی وضعیت صندوق‌های بازنشستگی باید مجموعه اقدامات اصلاحات پارامتریک، ساختاری و سیستمی به صورت هماهنگ و هم‌راستا در قالب یک لایحه تدوین شود.

۲۰-۲- در راستای بهره‌مندی هدفمند اقشار گوناگون از معافیت‌های بیمه‌ای و با توجه به عدم تعادل منابع و مصارف سازمان تأمین اجتماعی و لزوم تأمین بهتر منابع ورودی سازمان تأمین اجتماعی، در بند «و» تبصره (۱۷) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ موضوع ساماندهی معافیت‌های بیمه‌ای و اقشار تحت پوشش مورد توجه قرار گرفته است. بر این مبنا کارگاه‌های مشمول قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایی که

حداکثر ۵ نفر کارگر دارند چنانچه ۵ سال و کمتر مشمول معافیت بوده‌اند همچنان از معافیت ۲۰ درصدی برخوردار می‌شوند و برای سنوات ۵ سال به بالا به میزان ۳ درصد معافیت بیمه‌ای کاهش می‌یابد. در خصوص بیمه‌شدگان بدون کارفرما شامل قالیبافان، بافندگان فرش و شاغلان صنایع دستی و ... نیز بر اساس آزمون وسع و قرارگیری در ۴ دهک اول درآمدی معافیت بیمه‌ای اعمال می‌شود و در مورد بیمه‌شدگان بین دهک ۵ تا ۷ درآمدی نیز به ازای هر دهک، ۳ درصد از معافیت بیمه‌ای کاهش می‌یابد.

۲۱- اعتبار منظور شده برای صندوق بازنشستگی کشوری، لشگری و فولاد در سال جاری با احتساب معادل ریالی سهام جز (۱) بند (و) تبصره (۲) حدود ۱۶۵,۷۰۰ میلیارد تومان بوده که معادل ۱۳ درصد منابع عمومی در سال ۱۴۰۰ که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به ۲۱۳,۰۰۰ میلیارد تومان افزایش یافته است. افزایش سهم اعتبار صندوق‌ها از کل منابع عمومی هشدار جدی بوده که در درازمدت می‌تواند فشار جدی به منابع عمومی که باید برای رشد و توسعه کشور هزینه شود وارد خواهد کرد.

مقدمه

رفاه و تأمین اجتماعی به عنوان مجموعه‌ای از تدابیر و اقدامات برای گسترش بیمه‌های اجتماعی، حمایت و کمک آحاد جامعه برای مواجهه با فقر، معلولیت، ازکارافتادگی، بیماری، حوادث، آسیب‌پذیری اجتماعی و بی‌سرپرستی است و خدمات رفاه و تأمین اجتماعی متضمن پیشگیری و اصلاح نارسایی‌های فوق و همچنین خدمات مورد نیاز دیگری از جمله حمایت از بازنشستگان، سالمندان و ... می‌باشد. بر اساس اصل (۲۹) قانون اساسی «برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کار افتادگی، بی‌سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح، نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه، حقی همگانی است. دولت مکلف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت‌های مالی فوق را برای یک یک افراد تأمین کند».

۱- کلیاتی در باره تأمین اجتماعی

در این بخش ابتدا شاخص‌های رفاه و تأمین اجتماعی و سپس اعتبارات این حوزه بررسی می‌شود.

۱-۱- نماگرهای بخش رفاه و تأمین اجتماعی

بخش عمده پوشش بیمه‌ای در کشور به سه صندوق اصلی یعنی سازمان تأمین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کشوری و صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر اختصاص دارد. میانگین کشوری این شاخص برای سه صندوق مذکور در پایان سال ۱۳۹۹ برابر با ۶۵ درصد می‌باشد و مفهوم آن این است که ۶۵ درصد جمعیت کل کشور تحت پوشش سه صندوق بیمه‌ای اصلی کشور قرار گرفته‌اند. سهم هر کدام از سه صندوق، سازمان تأمین اجتماعی، صندوق بازنشستگی کشوری و صندوق کشاورزان، روستائیان و عشایر به ترتیب ۵۳ درصد، ۷ درصد و ۵ درصد بوده است و از ۶ درصد باقیمانده، ۴ درصد به صندوق بازنشستگی نیروهای مسلح و ۲ درصد به دیگر صندوق‌های اختصاصی، تعلق دارد. شایان ذکر است که حدود ۳۰ درصد بیمه‌پردازان با کمک حمایتی دولت تحت پوشش بیمه اجتماعی قرار گرفتند؛ به بیان دیگر، بخشی از پوشش بیمه‌ای به صورت حمایتی محقق شده است. پوشش بیمه‌ای گروه‌های حمایتی مانند روستائیان، قالیبافان، رانندگان، خدام مساجد و باربران از مشاغل غیر مزد و حقوق‌بگیر و معافیت بیمه‌ای بیست درصدی سهم کارفرمایی ۳۸ موضوع فعالیت شغلی با موضوع قانون معافیت بیمه‌ای سهم کارفرمایی تا ۵ نفر کارکن از جمله این پوشش‌های حمایتی است.

به منظور برآورده شدن تعهدات قانونی در قبال مستمری‌بگیران باید منابع کافی و متناسب با هزینه تعهدات وجود داشته باشد. شاخص نسبت مصارف به منابع بخش بیمه‌ای در واقع به این موضوع می‌پردازد و وضعیت پایداری سازمان را از نقطه‌نظر مالی بیان می‌کند. این شاخص بیان‌کننده این واقعیت است که چه بخشی از منابع صرف برآورده کردن هزینه‌های مربوط به تعهدات بلندمدت و کوتاه‌مدت بیمه‌ای می‌شود.

عدد واقعی این شاخص برای سال ۱۳۹۷ برابر با ۷۷ درصد بوده و برای سال ۱۳۹۹ با ۵ درصد افزایش به ۸۳ درصد رسیده است. به عبارت دیگر در سال ۱۳۹۹ معادل ۸۳ درصد از منابع صرف پرداخت تعهدات صندوق‌های مذکور شده است.

نسبت پشتیبانی عبارت است از نسبت تعداد کل بیمه‌شدگان اصلی به تعداد مستمری‌بگیران (پرونده). این نسبت نشان می‌دهد که به ازای یک مستمری‌بگیر، چه تعداد بیمه‌پرداز وجود دارد. بر اساس استانداردهای بین‌المللی، مقدار عددی ۶ برای این نسبت نشان‌دهنده سر به سر شدن منابع ورودی و خروجی یک صندوق بیمه‌گر است؛ به عبارت دیگر، در یک سیستم پایدار بیمه‌ای لازم است به ازای هر یک نفر مستمری‌بگیر، ۶ نفر

بیمه‌پرداز وجود داشته باشد. در حال حاضر این نسبت برای تمام صندوق‌های بزرگ بیمه‌ای کشور به غیر از صندوق روستائیان و عشایر کمتر از ۶ است.

در صندوق تأمین اجتماعی این نسبت از ۶,۶ در سال ۱۳۸۶ به ۴,۴ در سال ۱۴۰۰ رسیده است. عواملی همچون کاهش ورودی‌های صندوق به دلیل پائین بودن نرخ اشتغال، به‌ویژه اشتغال رسمی و کاهش تعداد بیمه‌شدگان بیمه‌های حمایتی از یکسو و از طرفی افزایش تعداد مستمری‌بگیران در اثر قوانین بازنشستگی‌های زودرس، می‌تواند منجر به کاهش نسبت پشتیبانی در این صندوق شود. نسبت پشتیبانی در صندوق بازنشستگی کشوری حاکی از آن است که کاهش نسبت تعداد بیمه‌پردازان به مستمری‌بگیران با رشد فزاینده روبه‌رو بوده است. علت این امر این است که تعداد مستمری‌بگیران آن از یک میلیون و ۱۵۴ هزار نفر در سال ۱۳۹۱ به یک میلیون و ۵۱۳ هزار نفر در سال ۱۴۰۰ افزایش یافته است. بازنشستگی‌های پیش از موعد و کاهش ورودی‌های صندوق را می‌توان مهم‌ترین عوامل کاهش نسبت پشتیبانی در این صندوق دانست.

نسبت پشتیبانی در صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر حاکی از آن است که به دلیل نزدیک شدن صندوق به دوران بلوغ از یک طرف و اجرای قانون بازنشستگی پیش از موعد روستائیان (حداقل با ۱۰ سال سابقه و ۷۰ سال سن) از طرف دیگر، تعداد مستمری‌بگیران افزایش یافته و نسبت پشتیبانی (تعداد بیمه‌پرداز به مستمری‌بگیر) کاهش داشته است. این نسبت از ۵۳۱ درصد در سال ۱۳۸۶ به ۱۰ درصد در سال ۱۴۰۰ کاهش یافته است.

جدول ۱: مقایسه شاخص نسبت پشتیبانی در چهار صندوق اصلی طی سال‌های ۹۹-۱۳۸۵

سال	صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر	سازمان تأمین اجتماعی	صندوق بازنشستگی کشوری	صندوق کارکنان فولاد
۱۳۸۶	۵۳۱	۶/۶	۱,۹۱	۰,۲۹
۱۳۸۷	۴۰۲	۶,۸	۱,۷۳	۰,۲۷
۱۳۸۸	۱۷۵	۶,۸	۱,۴۹	۰,۲۶
۱۳۸۹	۹۱	۶,۸	۱,۰۸	۰,۲۵
۱۳۹۰	۷۰	۶,۸	۰,۹۵	۰,۲۱
۱۳۹۱	۵۴	۶,۷	۰,۹۹	۰,۲
۱۳۹۲	۴۶	۶,۵	۱,۰۳	۰,۱۸
۱۳۹۳	۴۳	۶,۴	۰,۹۷	۰,۱۶
۱۳۹۴	۴۲	۶,۱	۰,۹۳	۰,۱۵
۱۳۹۵	۳۴	۵,۸	۰,۹۳	۰,۱۳
۱۳۹۶	۲۹	۵,۵	۰,۹۵	۰,۱۱
۱۳۹۷	۱۷	۵,۱	۰,۹۲	۰,۰۹
۱۳۹۸	۱۱	۴,۸	۰,۸۲	۰,۰۸
۱۳۹۹	۱۰	۴,۶	۰,۷۲	۰,۰۷۵

سال	صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر	سازمان تأمین اجتماعی	صندوق بازنشستگی کشوری	صندوق کارکنان فولاد
۱۴۰۰	۱۰	۴/۴	۰,۷۰	۰,۰۷

مأخذ: گزارش دستگاه‌های اجرایی

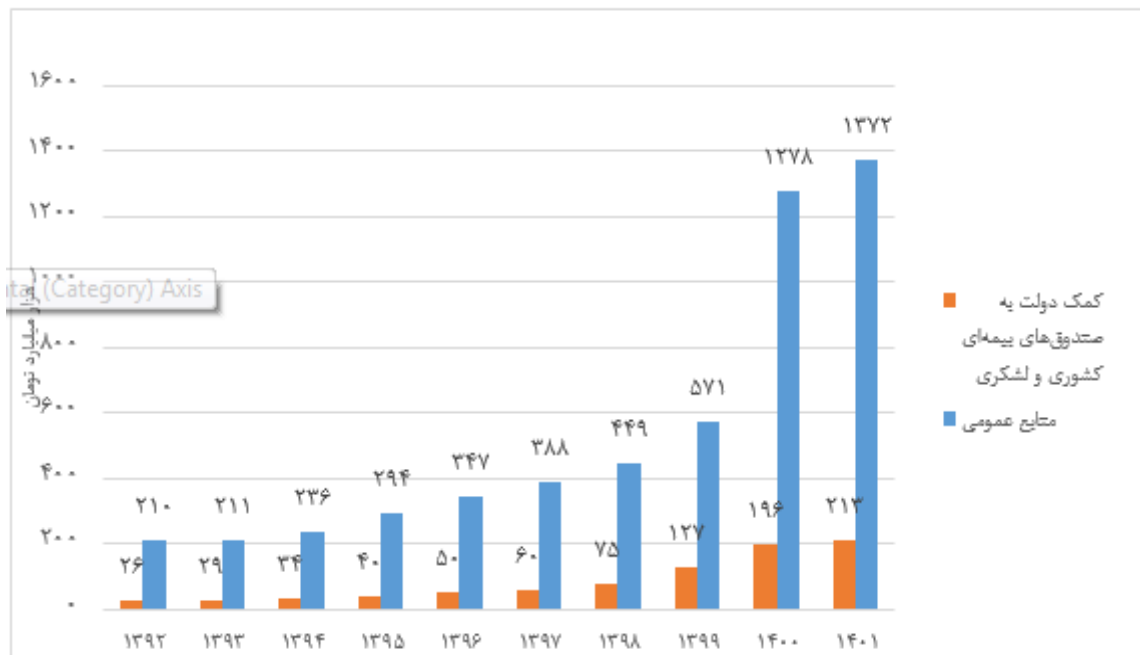
در حالی که نرخ جایگزینی در کشورهای OECD برابر ۵۸,۶ و در اتحادیه اروپا ۶۳,۵ درصد بوده است، میانگین این نسبت برای صندوق‌های بیمه ایران در سال ۱۳۹۸ حدود ۸۳ درصد بوده و در سال ۱۳۹۹ به بالای ۹۲ درصد رسیده است. این نرخ از تقسیم اولین مستمری دریافتی به آخرین دستمزد مشمول کسر حق بیمه افراد محاسبه می‌شود، اما در اینجا برای محاسبه این نسبت، حاصل تقسیم متوسط مستمری بازنشستگان هر صندوق به متوسط حقوق مشمول کسور آن صندوق در نظر گرفته شده است.

شایان ذکر است میزان نرخ جایگزینی و تأثیر آن بر وضعیت صندوق حالت دوگانه دارد که کاهش آن موجب کاهش مصارف صندوق گردیده و منجر به پایداری صندوق می‌شود (و در هدف‌گذاری احکام برنامه ششم توسعه نیز پایداری صندوق‌های بیمه‌ای مدنظر بوده است)، اما از طرف دیگر کاهش آن، کاهش سطح کفایت مزایا و در نتیجه عدم رضایت مستمری‌بگیران را به دنبال خواهد داشت. اگرچه سیاست کلی در برنامه ششم توسعه، کاهش نرخ جایگزینی و افزایش پایداری صندوق‌هاست؛ اما سیاست‌های رفاهی دولت و لحاظ کفایت مزایا افزایش این نرخ را به دنبال خواهد داشت. با وجود این متوسط نرخ جایگزینی برای سه صندوق اصلی کشور در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸ حدود ۹ درصد افزایش داشته و دلیل آن این است که حقوق بازنشستگان با نسبتی بیشتر از حقوق شاغلین در هر دو صندوق اصلی کشور افزایش داشته است.

یکی از اهداف اساسی دولت، کاهش وابستگی صندوق‌های بیمه‌ای به منابع بودجه عمومی است. با توجه به مشکلات به وجود آمده در صندوق‌های بازنشستگی به دلایل مختلف (از جمله افزایش میزان مصارف، کاهش منابع صندوق‌ها، افزایش حقوق بازنشستگان و کاهش نسبت پشتیبانی) همه ساله طی بودجه‌های سنواتی، اعتباراتی برای تأمین حقوق بازنشستگان پیش‌بینی می‌شود تا در کنار منابع داخلی صندوق‌ها، حقوق بازنشستگان پرداخت شود. در سال ۱۳۹۲ میزان کمک دولت به صندوق بازنشستگی کشوری معادل ۹۳/۲ درصد و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح ۹۹/۹ درصد بوده که با برنامه‌ریزی‌های انجام شده میزان وابستگی صندوق‌ها به منابع بودجه عمومی برای پرداخت حقوق در سال ۱۴۰۰ به ترتیب به ۸۹ و ۸۶ درصد کاهش یافت.

در نمودار ۱ مقایسه کمک دولت به صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری در مقایسه با منابع عمومی قابل مشاهده است.

تحلیل بخش رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

نمودار ۱: کمک دولت از محل منابع عمومی به صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری

مأخذ: قوانین بودجه و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

میانگین مستمری پرداختی به مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی در سال ۱۳۹۲ معادل ۴۰ هزار تومان بوده که در سال ۱۳۹۶ به ۲۲۰ هزار تومان و در سال ۱۴۰۰ به ۶۲۸ هزار تومان افزایش یافته است.

جدول ۲: مقایسه وضعیت پرداخت مستمری به مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی در سال‌های ۱۳۹۲، ۱۳۹۶، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ از محل اعتبارات دستگاهی حمایتی و منابع کاهش فقر (مبالغ به تومان)

خانوار	پرداخت مستمری در سال ۱۳۹۲	پرداخت مستمری در سال ۱۳۹۶	پرداخت مستمری در سال ۱۳۹۹	پرداخت مستمری در سال ۱۴۰۰
یک نفره	۴۰۰۰۰	۱۴۸۰۰۰	۱۹۸۰۰۰	۳۵۰۰۰۰
دو نفره	۴۵۰۰۰	۲۵۰۰۰۰	۳۳۱۰۰۰	۵۰۰۰۰۰
سه نفره	۵۵۰۰۰	۳۲۵۰۰۰	۴۳۰۰۰۰	۷۰۰۰۰۰
چهار نفره	۶۰۰۰۰	۴۱۸۰۰۰	۵۵۵۰۰۰	۹۰۰۰۰۰
پنج نفره	۷۵۰۰۰	۴۶۵۰۰۰	۶۱۷۰۰۰	۱۱۰۰۰۰۰

تعداد خانوارهای تحت پوشش به منظور تأمین حداقل معیشت از ۲/۱ میلیون خانوار در سال ۱۳۹۲ به ۲/۲ میلیون خانوار در سال ۱۳۹۶ و ۳/۳ میلیون خانوار در سال ۱۴۰۰ افزایش یافته است و از سوی دیگر مستمری خانوارهای تحت پوشش نهادهای حمایتی طبق ماده (۷۹) قانون برنامه ششم توسعه به صورت ماهانه افزایش یافته است. لازم به ذکر است مطابق جزء (۲) بند (ب) ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه، تحت پوشش قرار دادن مددجویان واجد شرایط پشت نوبتی کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی مورد تأکید قرار گرفته و به این دلیل تعداد جمعیت تحت پوشش افزایش یافته است.

جدول ۳: تعداد مستمری‌بگیران تحت پوشش دستگاه‌های حمایتی طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰

سال	۱۳۹۲	۱۳۹۶	۱۳۹۹	۱۴۰۰
یک نفره	۱,۰۹۲,۸۴۹	۱,۱۲۶,۹۴۰	۱,۵۳۷,۰۱۸	۱,۵۴۴,۷۲۷
دو نفره	۵۹۶,۵۸۸	۵۷۷,۰۳۵	۸۲۷,۳۱۳	۸۳۰,۰۸۱
سه نفره	۲۸۶,۱۷۷	۲۴۰,۵۸۸	۴۴۳,۳۶۹	۴۴۳,۵۰۷
چهار نفره	۱۴۸,۴۱۲	۱۱۴,۲۶۰	۲۷۲,۲۹۵	۲۸۲,۲۰۳
پنج نفره و بیشتر	۱۰۷,۸۴۳	۷۱,۰۳۳	۱۸۲,۵۷۴	۲۱۸,۲۴۹
جمع	۲,۲۳۴,۱۹۸	۲,۶۴۵,۱۰۰	۳,۲۶۳,۲۱۰	۳,۳۱۸,۷۶۷

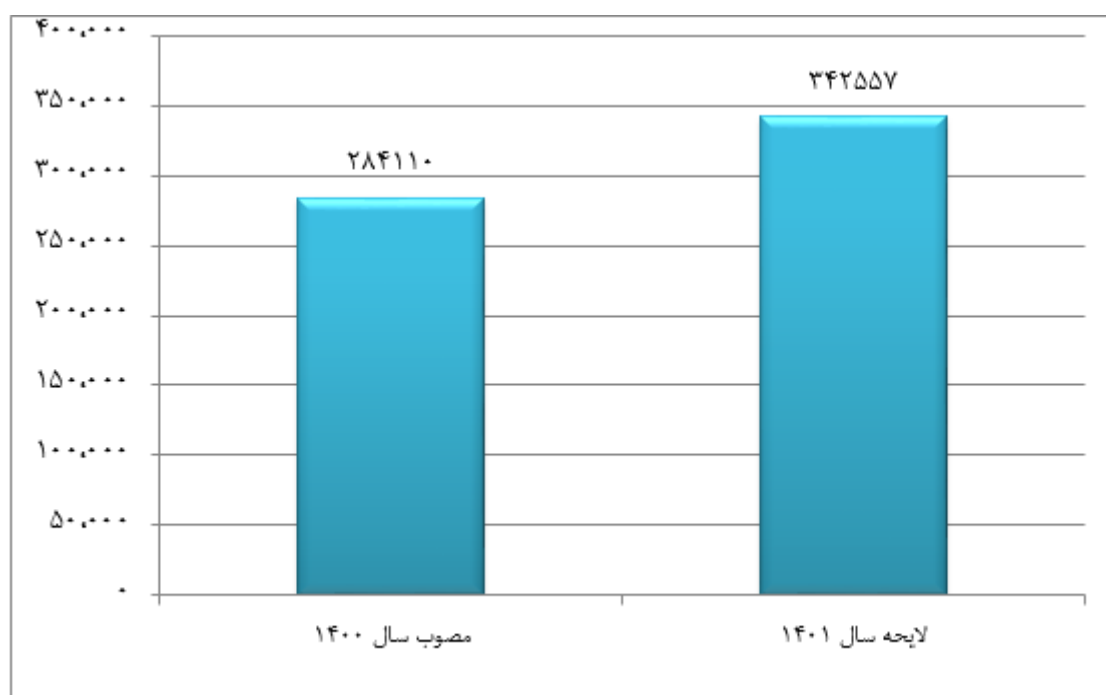
مأخذ: گزارش دستگاه‌های اجرایی

از مهم‌ترین اهداف پایه‌ریزی شده در حوزه امداد و نجات، دسترسی سریع نیروهای امداد و نجات در کمترین زمان ممکن برای امداد و نجات آسیب‌دیدگان است. در سال ۱۳۹۵ زمان دسترسی برای ارائه خدمات به آسیب‌دیدگان ۸,۲۵ دقیقه بود که با تجهیز نیروهای امدادی و انجام آموزش‌های لازم این زمان به ۸,۰۵ دقیقه در سال ۱۳۹۶ کاهش یافته است. در سال ۱۳۹۷ این رقم به هفت دقیقه و پنجاه ثانیه رسیده و در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ تغییری نسبت به سال گذشته صورت نگرفته است. لازم به ذکر است این روند کاهشی می‌باشد و کاهش هر چه بیشتر این زمان می‌تواند خدمات‌رسانی به آسیب‌دیدگان حوادث و سوانح را به لحاظ زمان طلایی برای ارائه خدمات بهبود بخشد.

پوشش بیمه پایه سلامت حدود چهل و سه میلیون نفر در قالب صندوق‌های بیمه کارکنان دولت، بیمه ایرانیان، بیمه روستاییان و عشایر، بیمه سایر اقشار، بیمه بیماران خاص، بیمه مددجویان شهری بهزیستی، بیمه ایثارگران و بیمه اتباع خارجی و همچنین الزام پوشش اجباری کلیه افراد فاقد بیمه درمانی (بیمه همگانی)، توسط سازمان بیمه سلامت انجام می‌شود و منابع مالی لازم برای اجرای آن همه ساله در قالب لوایح بودجه سنواتی از طریق سازمان برنامه و بودجه پیش‌بینی می‌شود. در کنار سازمان بیمه سلامت، سازمان بیمه خدمات درمانی و سازمان تأمین اجتماعی نیز نسبت به ارائه پوشش بیمه پایه درمان اقدام می‌کنند. در مجموع ۹۵ درصد جمعیت کشور از طریق سازمان‌های بیمه‌گر تحت پوشش بیمه درمان است.

۱-۲- اعتبارات بخش رفاه و تأمین اجتماعی

اعتبارات حوزه رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ از محل اعتبارات عمومی، متفرقه اختصاصی و یارانه‌ها معادل ۳۴۲۵۵۷ میلیارد تومان است که معادل ۳۳۲۱۱۲ میلیارد تومان آن هزینه‌ای و ۴۳۸ میلیارد تومان تملک دارایی‌های سرمایه‌ای می‌باشد که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۰ معادل ۲۱ درصد رشد داشته است. در سال ۱۴۰۰ به منظور تأمین منابع مورد نیاز پرداخت حقوق بازنشستگان صندوق‌های کشوری و لشگری از محل اعتبارات عمومی مبلغ ۴۴۰۴۰۰ میلیارد تومان از منابع لازم برای پرداخت حقوق بازنشستگان کشوری و لشگری از محل واگذاری سهام به استناد بند «و» تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ تأمین شده است. در سال ۱۴۰۱ کل منابع مورد نیاز برای پرداخت حقوق بازنشستگان از محل جدول شماره (۷) می‌باشد.

نمودار ۲: مقایسه اعتبارات حوزه رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه ۱۴۰۱ با قانون بودجه ۱۴۰۰ (میلیارد تومان)
 مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

عمده‌ترین دستگاه‌های مرتبط با حوزه رفاه و تأمین اجتماعی عبارتند از صندوق بازنشستگی کشوری، سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح، مرکز خدمات حوزه علمیه قم، کمیته امداد امام خمینی (ره)، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سازمان بهزیستی کشور، بنیاد شهید و امور ایثارگران، سازمان تأمین اجتماعی، صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سازمان بیمه سلامت ایران و سازمان خدمات درمانی نیروهای مسلح. در جدول ۴ وضعیت اعتبارات دستگاه‌های اجرایی مرتبط با حوزه رفاه و تأمین اجتماعی به تفکیک عمومی (هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و متفرقه ادغامی)، تبصره (۱۴) و منابع اختصاصی قابل مشاهده است.

جدول ۴: اعتبارات دستگاه‌های اجرایی سال ۱۴۰۱ حوزه رفاه و تأمین اجتماعی از محل منابع بودجه عمومی (درآمد عمومی و اختصاصی) و تبصره ۱۴ (ارقام به میلیارد تومان)

شماره طبقه‌بندی	عنوان دستگاه اجرایی	عمومی سال ۱۴۰۱			تبصره (۱۴) سال ۱۴۰۱			اختصاصی سال ۱۴۰۱			جمع کل		
		هزینه‌ای	تملك	متفرقه ادغامی	هزینه‌ای	تملك	جمع	هزینه‌ای	تملك	جمع	هزینه‌ای	تملك	جمع
۱۰۴۰۰۱	صندوق بازنشستگی کشوری	۱۳۵,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۳۵,۰۰۰
۱۱۱۱۲۰	سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح	۷۵,۳۹۶	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷۵,۳۹۶
۱۱۴۰۸۴	مرکز خدمات حوزه‌های علمیه	۲,۸۰۹	۱,۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲,۸۰۹
۱۲۹۶۰۰	کمیته امداد امام خمینی (ره) - کمک	۲,۴۲۸	۸	۴۱۲	۰	۰	۲۲,۹۳۳	۰	۰	۲۲,۹۳۳	۰	۰	۲۵,۷۸۱
۱۳۱۰۰۰	جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران	۶۶۰	۷	۱۰۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳,۱۰۵
۱۳۱۵۰۰	سازمان بهزیستی کشور	۸۲۸	۱۸	۲۷۴	۰	۰	۱۳,۲۷۸	۰	۰	۱۳,۲۷۸	۱۰	۲,۸۷۰	۱۷,۲۷۸
۱۳۱۶۰۰	بنیاد شهید و امور ایثارگران	۳۷,۰۵۵	۸۸	۹,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۰۰	۲,۰۰۰	۴۸,۱۴۳
۱۳۲۵۰۰	سازمان تأمین اجتماعی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵,۶۵۰
۱۵۲۰۰۳	صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۱,۵۰۰	۰	۱۲,۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱,۵۱۲
۱۵۴۰۰۰	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۶۵۲	۱۰۵	۹۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸۵۵
۲۶۴۸۰۰	سازمان بیمه سلامت ایران	۳۰۱	۰	۱۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۱۱,۴۱
۲۷۳۷۰۰	سازمان خدمات درمانی نیروهای مسلح	۵,۸۸۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵,۸۸۷
جمع کل		۲۶۲,۵۱۴	۲۲۸	۱۰,۰۰۷	۰	۰	۵۹,۹۴۱	۰	۰	۵۹,۹۴۱	۲۱۰	۹,۶۵۷	۳۴۲,۵۵۷

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جمع کل			متفرقه ادغامی			تملك			هزینه‌ای			عنوان دستگاه اجرایی	شماره طبقه‌بندی
درصد رشد	لایحه ۱۴۰۱	قانون ۱۴۰۰	رشد	لایحه ۱۴۰۱	قانون ۱۴۰۰	رشد	لایحه ۱۴۰۱	قانون ۱۴۰۰	رشد	لایحه ۱۴۰۱	قانون ۱۴۰۰		
۱۵	۵,۸۸۸	۵۱۲۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۵	۵۸۸۷	۵۱۲۵	سازمان خدمات درمانی نیروهای مسلح	۲۷۳۷۰۰
۲۱	۳۴۲۵۵۷	۲۸۴۱۱۰	۱۰۵۸	۱۰۰۰۷	۹۴۵	۱۶	۴۳۸	۳۷۶	۱۷,۵	۳۳۲۱۱۲	۲۸۲۷۸۹	جمع کل	

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

لازم به توضیح است برای سال ۱۴۰۰ منابع مندرج در بند «و» تبصره (۲) به منظور مقایسه‌پذیری، در سرجمع اعتبارات صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح لحاظ شده است.

۲- بررسی صندوق بازنشستگی کشوری در لایحه بودجه ۱۴۰۱

به استناد اساسنامه صندوق بازنشستگی کشوری، این صندوق مؤسسه‌ای است بیمه‌ای که مسئولیت اداره امور صندوق بازنشستگی مستخدمان مشمول مقررات بازنشستگی کشوری را با رعایت مقررات استخدامی مربوط عهده‌دار است. عمده مشمولین مقررات بازنشستگی کشوری عبارتند از:

- مستخدمین رسمی مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری
- مستخدمین رسمی مشمول آیین‌نامه استخدامی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی
- قضات قوه قضائیه و دادگستری مشمول مقررات استخدامی قضات
- مستخدمین رسمی وزارت امور خارجه مشمول مقررات استخدامی وزارت امور خارجه
- مستخدمین ثابت شهرداری‌های سراسر کشور به استثنای شهرداری تهران.

صندوق بازنشستگی کشوری انجام فعالیت‌های بیمه اجتماعی در امور بازنشستگی، از کار افتادگی و فوت مشمولین مقررات بازنشستگی دولتی را در استان‌های کشور به عهده دارد.

در سال ۱۳۹۵ مجموع افراد کسور پرداز معادل ۱۰۹۸۰۷۱ نفر بوده که در سال ۱۳۹۹ به ۹۸۲۲۶۹ نفر کاهش یافته است. از سوی دیگر تعداد مستمری‌بگیران صندوق بازنشستگی کشوری از ۱۳۲۵۳۸۶ نفر در سال ۱۳۹۲ با ۱۴/۲ درصد رشد به ۱۵۱۳۹۷۹ نفر در سال ۱۴۰۰ افزایش یافته است. این در حالی است که تعداد مستمری‌بگیران صندوق بازنشستگی کشوری در سال ۱۳۹۲ معادل ۱۱۹۳۹۸۵ نفر می‌باشد که نشانگر رشد ۲۶ درصدی در سال ۱۴۰۰ است. یکی از مشکلات صندوق بازنشستگی کشوری عدم تکافوی منابع صندوق مذکور برای پرداخت مستمری بازنشستگان می‌باشد که همه ساله به منظور کمک به پرداخت حقوق بازنشستگان صندوق بازنشستگی کشوری اعتباراتی در قالب ردیف صندوق بازنشستگی کشوری و همچنین منابع بند (و) تبصره (۲) قوانین بودجه سنواتی موضوع واگذاری سهام پیش‌بینی و تأمین می‌شود. درصد کمک دولت برای پرداخت حقوق بازنشستگان کشوری از ۹۳/۲ درصد در سال ۱۳۹۲ به ۸۸/۵ درصد در سال ۱۴۰۱ کاهش یافته است. میزان آورده صندوق برای تأمین حقوق بازنشستگان از ۶/۸ درصد در سال ۱۳۹۲ به ۱۱/۵ درصد افزایش یافته است.

لازم به ذکر است درصد کمک دولت به صندوق مذکور بابت پرداخت حقوق بازنشستگان در سال ۱۳۹۸ به ۸۶ درصد کاهش یافت، اما با اجرای متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان این میزان در سال ۱۴۰۰ به ۸۹ درصد افزایش یافت.

در جدول ۶ عملکرد منابع و مصارف حقوق بازنشستگان کشوری طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰ قابل مشاهده است.

جدول ۷: اقلام منابع بابت پرداخت حقوق بازنشستگان کشوری طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۲ (اعتبار به هزار میلیارد تومان)

سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	شرح
کمک دولت به صندوق بازنشستگی کشوری	۱۵	۱۷	۲۰	۲۴	۳۰	۳۷	۴۷	۸۰	۱۲۹	۱۴۶	
منابع داخلی صندوق کشوری برای پرداخت حقوق	۱۰۱	۲۰۲	۱۰۵	۱۰۹	۱۰۸	۲۰۷	۷۰۶	۱۳۰۲	۱۵۰	۱۹	
درصد کمک دولت بابت پرداخت حقوق بازنشستگان کشوری	۹۳,۲	۸۸,۵	۹۳	۹۲,۷	۹۴,۳	۹۳	۸۶	۸۶	۸۹	۸۸,۵	

مأخذ: قوانین بودجه سنواتی، اطلاعات دستگاه‌های اجرایی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

مصارف صندوق بازنشستگی کشوری از ۱۴۴/۴ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ به ۱۶۵ هزار میلیارد تومان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ معادل ۱۴/۳ درصد افزایش یافته است. با توجه به افزایش ۱۰ درصدی حقوق بازنشستگان، علت رشد بیش از ده درصد ناشی از محاسبه حقوق بازنشستگان جدید (حدود ۵۰ هزار نفر) است. آورده صندوق بازنشستگی کشوری برای پرداخت حقوق بازنشستگان در سال ۱۴۰۰ معادل ۱۵ هزار میلیارد تومان می‌باشد که با ۲۶ درصد افزایش معادل ۱۹ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده است که باید توسط صندوق مذکور تأمین شود. با توجه به رویکرد دولت مبنی بر کاهش وابستگی صندوق‌های بازنشستگی به منابع بودجه عمومی برای پرداخت حقوق بازنشستگی رشد آورده صندوق بازنشستگی کشوری تقریباً دو برابر رشد مصارف بوده است.

جدول ۸: مصارف و منابع صندوق‌های بازنشستگی کشوری (ارقام به میلیارد تومان)

عنوان	حقوق ۱۴۰۰	حقوق ۱۴۰۱
مصارف	۱۴۴,۴۰۰	۱۶۵,۰۰۰
منابع	ردیف ۱۰۴۰۰۱- صندوق بازنشستگی کشوری	۷۲,۷۲۰
	بند (و) تبصره- تقویت تأمین اجتماعی افراد تحت پوشش صندوق بازنشستگی کشوری از محل فروش سهام	۲۹,۴۰۸
	کسورات بازنشستگی سهم دولت آموزش و پرورش و دانشگاه‌های علوم پزشکی	۱۰,۰۰۰
	کسورات بازنشستگی سهم فرد	۱۱,۰۰۰
	منابع داخلی	۱۵,۰۰۰
	بند ط ماده ۲۸ قانون الحاق (۲)- افزایش ۱۰ درصد اعتبار هزینه‌ای از محل کاهش اعتبارات سایر ردیف‌های هزینه‌ای	۷,۲۷۲

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

علاوه بر پیش‌بینی اعتبار ردیف اصلی صندوق بازنشستگی کشوری برای پرداخت حقوق بازنشستگان کشوری که معادل ۷۲,۷۲۰ میلیارد تومان در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ می‌باشد معادل ۲۹,۴۰۸ میلیارد تومان در قالب بند (و) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ پیش‌بینی شده است. مجموع منابع لحاظ شده برای صندوق بازنشستگی کشوری از محل ردیف اصلی، بند (و) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و بند (ط) ماده (۲۸) قانون الحاق (۲) معادل ۱۰۹,۴۰۰ میلیارد تومان می‌باشد و مجموع آورده صندوق و کسورات بازنشستگی معادل ۳۵ هزار میلیارد تومان است. مجموع مصارف صندوق بازنشستگی کشوری معادل ۱۴۴,۴۰۰ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ است.

به منظور پایداری منابع صندوق‌های بازنشستگی و کاهش هزینه‌های صندوق‌های بازنشستگی تبصره زیر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در نظر گرفته شده است:

بند (د) تبصره (۲۰):

به منظور پایداری منابع صندوق‌های بازنشستگی، از ابتدای سال ۱۴۰۱:

۱- سنوات خدمت مورد قبول برای بازنشستگی تمامی مستخدمین مرد و زن دارای حداقل مدرک کارشناسی معتبر در تمامی صندوق‌های بازنشستگی اعم از کشوری، لشگری، سازمان تأمین اجتماعی، دو (۲) سال افزایش می‌یابد.

۲- حداقل و حداکثر سن بازنشستگی تمامی مستخدمین مرد و زن به هر میزان سابقه خدمت در صندوق سازمان تأمین اجتماعی، دو (۲) سال افزایش می‌یابد. احکام قطعی هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری برای بازنشستگی از این حکم مستثنا است.

۳- محاسبه حقوق بازنشستگی در تمامی صندوق‌های بازنشستگی اعم از کشوری، لشگری، سازمان تأمین اجتماعی، بر اساس متوسط حقوق سه سال آخر زمان اشتغال خواهد بود.

تبصره دیگر مرتبط با صندوق‌های بازنشستگی به شرح زیر است:

بند (ز) تبصره (۱۹):

به منظور اجرای تکالیف این قانون و در صورت درخواست دستگاه‌های اجرایی دارای اعتبار از محل مصارف عمومی دولت از جمله صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشگری، به دولت اجازه داده می‌شود:

۱- از طریق شرکت ملی نفت ایران نسبت به تحویل نفت خام و میعانات گازی صادراتی به اشخاص معرفی شده توسط دستگاه‌های اجرایی و صرفاً پس از تأیید اشخاص توسط وزارت نفت و بر اساس قیمت روز صادراتی شرکت ملی نفت ایران و در سقف منابع بند (ب) تبصره (۱) این قانون اقدام نماید.

۲- از طریق وزارت امور اقتصادی و دارایی نسبت به واگذاری سهام و سهم‌الشرکه متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی در بنگاه‌های مشمول واگذاری به دستگاه‌های اجرایی فوق‌الذکر در سقف منابع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۱ و ۳۱۰۵۰۲ اقدام نماید.

۳- آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های نفت، امور اقتصادی و دارایی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سایر وزارتخانه‌های ذی‌ربط تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

با توجه به اینکه مطابق بند (ت) ماده (۲) قانون برنامه ششم توسعه، ساماندهی و پایداری صندوق‌های بیمه‌ای و بازنشستگی به عنوان یکی از موضوعات خاص کلان فرابخشی مدنظر بوده است درصد کمک دولت به صندوق بازنشستگی کشوری برای پرداخت حقوق بازنشستگان در ۱۳۹۲، ۹۳/۲ درصد بوده است که در سال ۱۳۹۸ به ۸۶ درصد کاهش و در سال ۱۴۰۰ به ۸۹ درصد افزایش یافته است که علت آن اجرای متناسب‌سازی در سال ۱۴۰۰ و افزایش حقوق بازنشستگان می‌باشد. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با توجه به برنامه‌ریزی برای کاهش وابستگی صندوق‌های بازنشستگی کشوری به بودجه عمومی کشور به ۸۸/۵ درصد کاهش یافته است.

میزان آورده صندوق بازنشستگی کشوری از ۱/۱ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۹۲ به ۱۹ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد.

میزان حقوق بازنشستگان کشوری از ۳۱ میلیون ریال در فروردین ۱۳۹۸ به ۳۸ میلیون ریال در فروردین ۱۳۹۹ (۲۲/۶ درصد رشد) و ۵۵ میلیون ریال (۷۷/۴ درصد رشد نسبت به اسفند ۱۳۹۸) با اجرای ماده ۳۰ قانون برنامه ششم توسعه و متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان کشوری به ۷۲ میلیون ریال (۱۳۲ درصد رشد نسبت به اسفند ۱۳۹۸) افزایش داشته است. با افزایش ده درصدی پیش‌بینی شده در سال ۱۴۰۱، میانگین حقوق بازنشستگان کشوری به ۷/۹ میلیون تومان افزایش می‌یابد.

۳- بررسی سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح استناد ماده (۱۷۴) قانون برنامه سوم توسعه و اساسنامه مصوب سال ۱۳۸۸ هیئت وزیران تأسیس شده است. شرح وظایف و مأموریت‌های سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح به شرح زیر است:

- تقویت کمی و کیفی بیمه اجتماعی شاغلان لشکری
- تقویت سرمایه‌گذاری‌ها در بازارهای پربازده به منظور پرداخت حقوق بازنشستگان
- پرداخت حقوق و مزایای بازنشستگان، موظفین و مستمری‌بگیران لشکری

تعداد بازنشستگان لشگری از ۶۲۴ هزار نفر در سال ۱۳۹۱ با ۱۷ درصد رشد به بالغ بر ۷۳۰ هزار نفر در سال ۱۴۰۰ افزایش یافته است. با توجه به عدم تکافوی منابع داخلی سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح برای پرداخت حقوق بازنشستگان، همه ساله از محل منابع عمومی اعتبارات لازم در قالب ردیف سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و همچنین منابع بند (و) تبصره (۲) قوانین بودجه سنواتی موضوع واگذاری سهام، پیش‌بینی می‌شود. در سال ۱۳۹۲ معادل ۱۱ هزار میلیارد تومان از محل منابع عمومی برای پرداخت حقوق بازنشستگان لشگری در نظر گرفته شد که در سال ۱۴۰۱ این میزان به ۷۲ هزار میلیارد تومان بالغ گردیده است. لازم به ذکر است آورده صندوق در سال ۱۴۰۱ برای پرداخت حقوق بازنشستگان به ۱۵ هزار میلیارد افزایش یافته است که نشانگر افزایش ۳۲/۷ درصدی آورده سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح می‌باشد. در حالی که میزان کمک دولت برای پرداخت حقوق بازنشستگان لشگری معادل ۸ درصد افزایش یافته است و این امر به معنای افزایش سهم سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح در پرداخت حقوق و از طرفی کاهش سهم دولت در پرداخت حقوق می‌باشد.

جدول ۹: اقلام منابع بابت پرداخت حقوق بازنشستگان لشگری طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۲ (هزار میلیارد تومان)

سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	شرح
کمک دولت به سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح	۱۱	۱۱.۳	۱۳.۲	۱۵.۷	۱۹.۲	۲۳	۲۹	۴۷.۹	۶۶.۷	۷۲	
منابع داخلی صندوق لشگری برای پرداخت حقوق	۰.۰۲	۰.۵۹	۰.۸۳	۰.۷۳	۰.۶۵	۰.۸۲	۲.۶۲	۲.۹۸	۱۱.۳۰	۱۵	
درصد کمک دولت بابت پرداخت حقوق بازنشستگان لشگری	۱۰۰	۹۵	۹۴	۹۶	۹۷	۹۷	۹۲	۹۴	۸۶	۸۳	

مأخذ: قوانین بودجه سنواتی، اطلاعات دستگاه‌های اجرایی و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

مصارف سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح از ۷۸ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ به ۸۷ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۱ معادل ۱۱/۵ درصد افزایش یافته است. آورده صندوق برای تأمین و پرداخت حقوق بازنشستگان لشگری از ۱۱/۳ هزار میلیارد تومان به ۱۵ هزار میلیارد تومان دارای افزایشی معادل ۳۲/۷ درصد می‌باشد که در مقایسه با میزان افزایش منابع بودجه عمومی قابل توجه است و دلیل آن رویکرد دولت مبنی بر کاهش وابستگی صندوق‌های بازنشستگی به منابع بودجه عمومی برای پرداخت حقوق بازنشستگان می‌باشد.

جدول ۱۰: مصارف و منابع صندوق بازنشستگی لشگری (ارقام به میلیارد تومان)

عنوان	حقوق ۱۴۰۰		حقوق ۱۴۰۱
مصارف	۷۸۰۰۰		۸۷۰۰۰
منابع	ردیف ۱۱۱۱۲۰- سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح		۷۲۰۰۰
	بند (و) تبصره ۲- تقویت تأمین اجتماعی افراد تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح از محل فروش سهام		۱۴۴۰۰
	منابع داخلی		۱۵۰۰۰
	بند ط ماده ۲۸ قانون الحاق (۲)- افزایش ۱۰ درصد اعتبار هزینه‌ای از محل کاهش اعتبارات سایر ردیف‌های هزینه‌ای		۴۷۵۲

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

به منظور پرداخت حقوق بازنشستگان لشگری علاوه بر ردیف اصلی که معادل ۴۷,۵۲۲ میلیارد تومان برای سال ۱۴۰۰ پیش‌بینی شده بود، در قالب بند (و) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ ۱۴,۳۲۶ میلیارد تومان نیز برآورد شده است. مجموع منابع عمومی سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح از محل ردیف اصلی، بند (و) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰، بند (و) تبصره (۲) بودجه سال ۱۳۹۹ و بند (ط) ماده (۲۸) قانون الحاق (۲) معادل ۶۶۶۷۴ میلیارد تومان می‌باشد و آورده صندوق مذکور معادل ۱۱/۳ هزار میلیارد تومان است. مجموع مصارف سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح در سال ۱۴۰۰ معادل ۷۸,۰۰۰ میلیارد تومان است. مبلغ ۳۹۹۶ میلیارد تومان برای پرداخت کمک معیشت رزمندگان به تعداد ۱۰۸ هزار نفر در اعتبارات سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح پیش‌بینی شده است که در مقایسه با اعتبار سال ۱۴۰۰ به مبلغ ۳۵۸۸ میلیارد تومان حدود ۱۱ درصد رشد داشته است که صرف پرداخت کمک هزینه معیشت خواهد شد.

۴- بررسی مرکز خدمات حوزه علمیه قم در لایحه بودجه ۱۴۰۱

مرکز خدمات حوزه‌های علمیه از تاریخ ۱۳۷۰/۷/۱۰ با دستور رهبر معظم انقلاب تشکیل شده است. قانون اساسنامه: اساسنامه مرکز خدمات حوزه‌های علمیه در تاریخ ۱۳۷۵/۸/۲ تهیه و به توشیح مقام معظم رهبری رسید و اجازه ثبت و اجرای آن را صادر فرموده‌اند.

هدف از تأسیس مرکز خدمات حوزه‌های علمیه عبارت است از: تأمین بخشی از خدمات رفاهی مورد نیاز طلاب و روحانیون حوزه‌های علمیه و خانواده آنان جهت ایجاد آرامش فکری و تقویت توان تحصیلی آنها است.

۴-۱- وظایف اساسی مرکز خدمات حوزه علمیه

- ارائه خدمات لازم به منظور کمک به تأمین بهداشت، درمان، مسکن، مصرف و سایر امور رفاهی لازم طلاب و روحانیون حوزه‌های علمیه و خانواده آنان
- بررسی و به کارگیری بهترین شیوه‌های ارائه خدمات
- تشکیل و اداره صندوق‌های قرض‌الحسنه، مسکن و بازنشستگی و تعاونی‌های حمایتی لازم و تشکیل مؤسسات و شعب و مراکز تابعه در راستای اهداف مذکور در اساسنامه
- ارتباط و هماهنگی با مراکز خدمات جهت سهولت بهره‌گیری طلاب و روحانیون از خدمات آنها
- سایر خدمات مورد نیاز حوزه‌های علمیه با تأیید دفتر مقام معظم رهبری

مجموع اعتبارات هزینه‌ای مصوب مرکز خدمات حوزه علمیه قم در سال ۱۴۰۰ معادل ۲۶۹۵ میلیارد تومان می‌باشد که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به ۲۸۰۷ میلیارد تومان معادل ۴ درصد رشد یافته است. لازم به ذکر است اعتبارات عمومی مصوب سال ۱۴۰۰ معادل ۱۴۰۰ میلیارد تومان می‌باشد که با ۱۰۰ درصد رشد به ۲۸۰۷ میلیارد تومان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش یافته است.

در قانون بودجه سال جاری و همچنین سنوات گذشته مرکز خدمات حوزه‌های علمیه دارای دو ردیف بودجه‌ای مجزا به شماره ۱۱۴۰۸۴ با عنوان «مرکز خدمات حوزه‌های علمیه» و ۱۱۴۰۸۹ با عنوان «حق بیمه طلاب و روحانیون غیر شاغل» بوده است که با توجه به تغییر ساختار بودجه‌ای کشور و ادغام ردیف‌ها، اعتبار این دو ردیف در سال ۱۴۰۱ در قالب یک ردیف منظور شده است.

اعتبارات یارانه‌ای مصوب مرکز خدمات حوزه علمیه قم سال ۱۴۰۰ معادل ۱۲۹۵ میلیارد تومان می‌باشد. با توجه به اینکه تمامی منابع لازم برای تحقق اهداف مرتبط با مرکز خدمات حوزه علمیه قم از محل منابع

عمومی تأمین می‌شود لذا در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتباری برای مرکز خدمات حوزه علمیه قم از منابع یارانه‌ای پیش‌بینی نشده است.

جدول ۱۱: جدول اعتبارات هزینه‌ای حوزه علمیه (ارقام به میلیارد تومان)

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	پیش‌بینی سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
-۱۰	۱,۰۸۲			۱,۰۸۲	۱۲۰۵	۸۰۵		۴۰۰	۳۲۸	برنامه سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات بیمه‌ای	۱۹۰۲۰۰۱۰۰۰
۱۵/۷	۱,۷۲۵			۱,۷۲۵	۱,۴۹۰	۴۹۰		۱۰۰۰	۶۸۶	برنامه سیاست‌گذاری راهبری و توسعه خدمات حمایتی	۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰
۴,۲	۲۸۰۷			۲۸۰۷	۲۶۹۵	۱۲۹۵		۱۴۰۰	۱۰۱۴	جمع	

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۱۲: جدول اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حوزه علمیه (ارقام به میلیارد تومان)

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	پیش‌بینی سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۸۰	۱/۸			۱/۸	۱			۱	۰	برنامه سیاست‌گذاری راهبری و توسعه خدمات حمایتی	۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

مهم‌ترین اقدامات پیشنهادی برای سال ۱۴۰۱ مرکز خدمات حوزه علمیه قم عبارت‌اند از:

- بیمه سلامت طلاب و روحانیون غیرشاغل
 - حمایت‌های فرهنگی و معیشتی از طلاب و روحانیون غیرشاغل
 - حمایت از طلاب معمر، مرحوم و از کار افتاده‌ای که از هیچ سازمان دیگری مستمری دریافت نمی‌کنند
 - کمک به صندوق‌های قرض‌الحسنه طلاب و روحانیون
 - حمایت از تأمین مسکن طلاب و روحانیون
 - کمک به تغذیه طلاب در مدارس شبانه‌روزی
- تعداد طلاب تحت پوشش در سال ۱۴۰۰ معادل ۳۷۵,۷۸۵ نفر است که در سال ۱۴۰۱ به ۳۹۲,۹۱۰ نفر افزایش خواهد داشت.
- مجموع اعتبار لحاظ شده در برنامه سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات بیمه‌ای معادل ۱,۰۸۲ میلیارد تومان و برنامه سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات حمایتی ۱,۷۲۵ میلیارد تومان است.

۵- وضعیت جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

بر اساس ماده واحده قانون وظایف و مسئولیت‌های جمعیت هلال احمر مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۲۰ مجلس شورای اسلامی، جمعیت هلال احمر دارای شخصیت حقوقی مستقل است و به کلیه تعهدات و قراردادهای مصوب بین‌المللی مربوط به اهداف، وظایف و مسؤولیت‌های جمعیت هلال احمر و صلیب سرخ جهانی و مقررات اتحادیه جهانی صلیب سرخ و هلال احمر که با سیاست‌ها و قوانین جمهوری اسلامی ایران مغایرت نداشته باشد پایبند بوده و روابط خود را در چارچوب سیاست خارجی کشور با کلیه جمعیت‌های هلال احمر و صلیب سرخ در جهان حفظ می‌کند.

۵-۱- اهداف و وظایف بر اساس اساسنامه

اهداف جمعیت عبارتند از:

- تلاش برای تسکین آلام بشری
 - تأمین احترام انسان‌ها و کوشش در جهت برقراری دوستی و تفاهم متقابل و صلح پایدار میان ملت‌ها
 - حمایت از زندگی و سلامت انسان‌ها بدون در نظر گرفتن هیچ‌گونه تبعیض میان آنها
- وظایف جمعیت در سطح کشور و خارج از کشور به این قرار است:
- ۱- ارائه خدمات امدادی در هنگام بروز حوادث و سوانح طبیعی مثل زلزله و سیل و غیره در داخل و خارج از کشور
 - ۲- ارائه کمک‌های اولیه در حوادث غیرمترقبه به وسیله امدادگران
 - ۳- برنامه‌ریزی و اقدام در جهت آمادگی مقابله با حوادث و سوانح و آموزش عمومی در این زمینه و تربیت کادر امدادی و نیروی انسانی مورد نیاز
 - ۴- ارسال کمک و اعزام عوامل امدادی و درمانی به سایر کشورها در صورت لزوم
 - ۵- کمک به امر توان‌بخشی و ارائه خدمات اجتماعی در جهت تسکین آلام آوارگان، پناهندگان، معلولین و ایجاد حس تعاون، تفاهم، دوستی و نیکوکاری بین مردم
 - ۶- تلاش در جهت تسکین آلام بشری و کمک به امر سلامت جامعه و دفاع از ارزش‌های انسانی و کوشش در جهت برقراری و دوستی و تفاهم متقابل و صلح پایدار میان ملت‌ها

۷- اداره امور جوانان جمعیت و توسعه مشارکت جوانان در تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌های مربوط به آنها و تربیت و آموزش جوانان مذکور به منظور آماده ساختن آنان در انجام خدمات امدادی و عام‌المنفعه

۸- کمک به تهیه دارو و وسایل و تجهیزات پزشکی مورد نیاز مراکز بهداشتی، درمانی و آموزشی کشور با موافقت وزارت بهداشت و با همکاری هلال‌احمر و صلیب سرخ جهانی که عضو اتحادیه بین‌المللی صلیب سرخ و هلال‌احمر جهانی هستند.

مجموع اعتبارات هزینه‌ای جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ معادل ۲,۵۳۶ میلیارد تومان می‌باشد و با ۲۲ درصد رشد به ۳,۰۹۸ میلیارد تومان افزایش یافته است که به تفکیک، ۶۶۰ میلیارد تومان از منابع بودجه عمومی و ۲,۳۳۷ میلیارد تومان منابع اختصاصی و ۱۰۱ میلیارد تومان متفرقه می‌باشد. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ۵/۴ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ با ۳۳/۳ درصد رشد به ۷/۲ میلیارد تومان افزایش یافته است.

جدول ۱۳: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران (ارقام به میلیارد تومان)

درصد رشد	مصوب ۱۴۰۱			مصوب ۱۴۰۰			
	جمع	تملك	هزینه‌ای	جمع	تملك	هزینه‌ای	
۷	۶۶۷,۲	۷,۲	۶۶۰	۶۲۳,۴	۵,۴	۶۱۸	عمومی
۲۳	۲۳۳۷	۰	۲۳۳۷	۱۸۹۵,۵	۰	۱۸۹۵,۵	اختصاصی
	۰	۰	۰	۰	۰	۰	پارانه‌ای
۳۳۹	۱۰۱	۰	۱۰۱	۲۳	۰	۲۳	متفرقه ادغامی
۲۲	۳۱۰۵,۲	۷,۲	۳۰۹۸	۲۵۴۱	۵,۴	۲۵۳۶,۵	جمع کل

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

در سال ۱۴۰۱ معادل ۱۰۰ میلیارد تومان از محل افزایش تعرفه جرائم رانندگی در ردیف ۷۶-۵۳۰۰۰۰۰ جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران به منظور ارائه خدمات حوادث جاده‌ای و تجهیزات مورد نیاز درمانی در نظر گرفته شده است.

در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ معادل ۲۳ میلیارد تومان درآمد حاصل از یک درصد قیمت بلیت هواپیما و کشتی در ردیف ۶۴-۷۳۰۰۰۰۰ لحاظ شده است. بر اساس بند (۱) تبصره (۱۳) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ تا مبلغ ۵۵۰ میلیارد تومان در قالب اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جهت موارد مندرج در بند (م) ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (موضوع هزینه‌کرد ۲ درصد از بودجه عمومی هر سال از محل افزایش تنخواه‌گردان برای حوادث طبیعی، امدادسانی و ...) لحاظ شده است که نسبت به سال ۱۴۰۰ دارای رشدی معادل ۱۰ درصد می‌باشد. تاکنون ۲۵۰ میلیارد تومان از این محل ابلاغ شده است.

تحلیل بخش رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۱۴: اعتبارات هزینه‌ای جمعیت هلال احمر (ارقام به میلیارد تومان)

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	پیش‌بینی لایحه سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۱۶۷	۱۶۷	۰	۷۱	۹۶	۰	۰	۰	۰	۰	کاهش تلفات ناشی از تصادفات و سوانح رانندگی	۱۰۰۲۱۲۶۰۰۰
۰,۱	۰,۱	۰	۰,۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	ارائه خدمات یکپارچه دولت هوشمند (الکترونیکی)	۱۳۰۲۰۳۴۰۰۰
۲۹	۱۸۷۶,۱	۰	۱۵۲۶,۶	۳۴۹,۵	۱۴۵۹,۳	۰	۱۲۳۹,۸	۲۱۹,۵	۱۰۴۶	سیاستگذاری، راهبری و توسعه خدمات امداد و نجات	۱۹۰۱۰۰۴۰۰۰
۳۸-	۴۷۴,۷	۰	۲۹۵,۵	۱۷۹,۲	۷۷۴,۲	۰	۴۰۷,۵	۳۶۶,۷	۲۵۶	سیاستگذاری، راهبری و توسعه خدمات حمایتی	۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰
۶۹	۳۴۴,۲	۰	۲۶۴,۴	۷۹,۸	۲۰,۵	۰	۱۷۱,۴	۳۳,۶	۱۴۳	سیاستگذاری، راهبری و توسعه خدمات توان‌بخشی	۱۹۰۴۰۰۴۰۰۰
۴۶	۲۳۴,۴	۰	۱۷۸,۴	۵۶	۹۵,۴	۰	۷۵	۲۰,۶	۶۳	ارائه خدمات بهداشتی و درمانی به آسیب‌دیدگان حوادث و سوانح و زائران حج و عتبات عالیات	۱۹۰۴۰۱۲۰۰۰
۵۳-	۱,۵	۰	۱	۰,۵	۲,۲	۰	۱,۸	۰,۴۵۳	۱,۶	پژوهش‌های علمی، کاربردی، فناوری و فن‌آفرینی	۱۹۰۵۰۱۸۰۰۰
	۳۰۹۸	۰	۲۳۳۷	۷۶۱	۲۵۳۶	۰	۱۸۹۵,۵	۶۴۰,۸۵۳	۱۵۰۹,۶	جمع	

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۱۵: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جمعیت هلال احمر (ارقام به میلیارد تومان)

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	پیش‌بینی سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۳۵	۷,۲	۰	۰	۷,۲	۵,۴	۰	۰	۵,۴	۲	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	۱۹۰۱۰۰۴۰۰۱

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

با توجه به ماهیت مأموریت‌های جمعیت هلال‌احمر، اعتبارات برنامه سیاستگذاری، راهبری توسعه خدمات حمایتی کاهش و به برنامه سیاستگذاری، راهبری و توسعه خدمات توان‌بخشی و برنامه کاهش تلفات ناشی از تصادفات و سوانح رانندگی اضافه شده است. مهم‌ترین اقدامات مورد انتظار از جمعیت هلال‌احمر در سال ۱۴۰۱ عبارتند از ارائه خدمات توانبخشی فیزیکی و مکانیکی به افراد تحت پوشش، ارائه خدمات بهداشتی و توانبخشی، آموزش مهارت‌های تخصصی و عمومی امداد و نجات و ... می‌باشد.

درآمد اختصاصی جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران از ۱,۸۹۵/۵ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ با ۲۳ درصد رشد به ۲,۳۳۷ میلیارد تومان افزایش یافته است که عمده علت آن افزایش ۷۰ درصدی ردیف درآمدی ۱ درصد عوارض بر واردات از ۲۰۰ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ به ۳۴۰ میلیارد تومان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و همچنین افزایش ۳۲۰ درصدی درآمد حاصل از کارمزد ثبت سفارش از ۱۳۷ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ به ۴۴۰ میلیارد تومان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ است.

۶- وضعیت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

به استناد قانون تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ مجلس شورای اسلامی از ادغام سه وزارتخانه تعاون، کار و امور اجتماعی و رفاه و تأمین اجتماعی، وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی تشکیل و کلیه وظایف و اختیاراتی که طبق قوانین بر عهده وزارتخانه‌ها و وزیران یاد شده بود، به وزارتخانه جدید و وزیر آن منتقل گردید.

تحقق نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، سیاستگذاری و برنامه‌ریزی، اعمال نظارت و انجام اقدامات قانونی، از جمله وظایف اصلی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است. مهم‌ترین وظایف وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سیاست‌گذاری و راهبری در حوزه‌های توسعه کارآفرینی و اشتغال، توسعه و توانمندسازی تعاونی‌ها، توسعه خدمات حمایتی، توسعه خدمات فرهنگی و ورزشی و اجتماعی جامعه کارگری، ساماندهی اشتغال اتباع خارجی و حمایت مالی و توانمندسازی اتاق‌های تعاون است.

با تشکیل وزارت مذکور، مطابق ماده ۱۳ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، به منظور هماهنگی سیاست‌های اجتماعی در حوزه‌های تأمین اجتماعی، اشتغال، آموزش و پرورش، مسکن و بهداشت و درمان و سایر بخش‌های مرتبط با حوزه رفاه و تأمین اجتماعی شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی تشکیل شد.

مجموع اعتبارات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از ۷۸۳/۱ میلیارد تومان به ۸۵۵ میلیارد تومان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با ۱۰ درصد رشد، افزایش یافته است. لازم به ذکر است مبلغ ۱۴۴/۴ میلیارد تومان مربوط به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای است که نسبت به سال ۱۴۰۰ معادل ۳۸/۷ درصد رشد داشته است. همچنین اعتبارات هزینه‌ای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ معادل ۷۱۱ میلیارد تومان می‌باشد که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۰ معادل ۵ درصد رشد داشته است.

جدول ۱۶: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

درصد رشد	مصوب ۱۴۰۱			مصوب ۱۴۰۰			
	جمع	تملك	هزینه‌ای	جمع	تملك	هزینه‌ای	
۹	۷۵۷	۱۰۵,۳	۶۵۲	۷۰۸,۳	۷۰,۳	۶۳۸	عمومی
	۰	۰	۰	۰	۰	۰	اختصاصی
	۰	۰	۰	۰	۰	۰	یارانه‌ای
۳۱	۹۸	۳۹	۵۹	۷۴,۸	۳۳,۸	۴۱	متفرقه ادغامی
۱۰	۸۵۵	۱۴۴,۴	۷۱۱	۷۸۳,۱	۱۰۴,۱	۶۷۹	جمع کل

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

افزایش ۳۱ درصدی ردیف‌های هزینه‌ای وزارت مذکور از محل ردیف‌های متفرقه از ۷۵ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ به ۹۸ میلیارد تومان در لایحه بودجه ۱۴۰۱ مربوطه به افزایش ۴۶ درصدی ردیف درآمدی صدور پروانه

کار برای اتباع خارجی، موضوع ماده (۱۱) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت از ۹۶ میلیارد تومان به ۱۴۰ میلیارد تومان می‌باشد. سایر ردیف‌های درآمدی متناسب با عملکرد سال جاری پیش‌بینی شده است.

مجموع ردیف‌های درآمدی ملی و استانی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از ۱۱۴ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ با ۳۱ درصد افزایش به ۱۵۰ میلیارد تومان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش یافته است.

اعتبار لازم برای حمایت از نوسازی و بهسازی بنگاه‌های تعاونی و ایجاد اشتغال و کارآفرینی در بخش تعاون در قالب افزایش سرمایه بانک تعاون در جزء (۶) ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره (۸) - برآورد تملک دارایی‌های مالی - به میزان ۱,۰۰۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است.

جدول ۱۷: اعتبارات هزینه‌ای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (ارقام به میلیارد تومان)

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	پیش‌بینی سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۵,۴	۱۹۷,۸			۱۹۷,۸	۱۸۷,۶			۱۸۷,۶	۱۲۱,۱	سیاست‌گذاری، راهبری، تنظیم و نظارت بر روابط کار و حقوق کار	۱۳۰۸۰۰۱۰۰۰
-۰,۴	۱۰۴,۸			۱۰۴,۸	۱۰۵,۳			۱۰۵,۳	۷۳,۵	سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه کارآفرینی و اشتغال	۱۳۰۸۰۰۲۰۰۰
۲,۴	۱۸۹,۶			۱۸۹,۶	۱۸۵,۲			۱۸۵,۲	۱۳۶,۶	سیاست‌گذاری، راهبری، توسعه و توانمندسازی تعاونی‌ها	۱۳۰۹۰۰۱۰۰۰
-۰,۲	۸۷,۵			۸۷,۵	۸۷,۷			۸۷,۷	۶۰,۸	سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات حمایتی	۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰
۳,۵	۸۸			۸۸	۸۵			۸۵	۴۸,۶	سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات فرهنگی، ورزشی و اجتماعی	۱۹۰۳۰۴۶۰۰۰
-	۱۳,۵			۱۳,۵	۰			۰	۰	ساماندهی و نظارت بر اشتغال اتباع خارجی	۱۹۰۳۰۶۴۰۰
۲۷,۱	۸,۹			۸,۹	۷			۷	۴,۳	برنامه راهبری و توسعه پایگاه‌های اطلاعات حاکمیتی	۱۹۰۵۰۱۱۷۰۰۰
۰	۰,۲			۰,۲	۰			۰,۱۹	۹,۴	برنامه پژوهش‌های علمی، کاربردی، فناوری و فن‌آفرینی	۱۹۰۵۰۱۸۰۰۰
-۴	۲۰			۲۰	۲۰,۷			۲۰,۷	۱۳	برنامه حمایت مالی و توانمندسازی اتاق‌های تعاون	۱۹۰۳۰۶۲۰۰۰
۵	۷۱۰,۵			۷۱۰,۵	۶۷۸,۸			۶۷۸,۸	۴۶۷,۳	جمع	

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۱۸: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (ارقام به میلیارد تومان)

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۲۱۶,۷	۱,۹			۱,۹	۰,۶			۰,۶	۰	برنامه سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات حمایتی	۱۹۰۳۰۱۰۰۰

تحلیل بخش رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۲۷,۷	۱۱۸,۱			۱۰۴,۱				۹۲,۵	۳۸,۲	برنامه سیاستگذاری، راهبری و توسعه خدمات فرهنگی، ورزشی و اجتماعی	۱۹۰۳۰۴۶۰۰۰
				۱۴						برنامه ساماندهی و نظارت بر اشتغال اتباع خارجی	
۱۲۲,۷	۲۴,۵			۲۴,۵	۱۱			۱۱	۴,۵	برنامه ارائه خدمات یکپارچه دولت هوشمند (الکترونیکی)	۱۳۰۲۰۳۴۰۰۰
۳۸,۷	۱۴۴,۴			۱۴۴,۴	۱۰۴,۱			۱۰۴,۱	۴۲,۷	جمع	

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

با توجه به رویکرد جدید دولت مبنی بر توزیع هدفمند یارانه‌های عام (یارانه نقدی و طرح معیشتی خانوار) در راستای تحقق عدالت اجتماعی و حمایت از دهک‌های پایین درآمدی، بند (ب) تبصره (۱۴) در لایحه بودجه ۱۴۰۱ پیش‌بینی شده است که هدف از آن حذف یارانه خانوارهای پردرآمد از طریق شاخص‌های ثبتي قابل اتکا و صرف منابع حاصل از آن در جهت حمایت از اقشار آسیب‌پذیر با اولویت خانوارهای تحت پوشش و پشت‌نوبتی نهادهای حمایتی است.

بند (ب) تبصره ۱۴:

ب- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها و با استفاده از پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان موظف است حداکثر ظرف سه (۳) ماه پس از ابلاغ این قانون، ضمن دهک‌بندی درآمدی کلیه خانوارهای یارانه‌بگیر از طریق شاخص‌های متقن و ثبتي قابل اتکا نسبت به حذف یارانه نقدی و طرح معیشتی خانوارهای پردرآمد اقدام تا منابع حاصل صرف پرداخت یارانه جهت حمایت از اقشار آسیب‌پذیر با اولویت خانوارهای تحت پوشش و پشت‌نوبتی نهادهای حمایتی شود. سرپرستان خانوارهای معترض به حذف یارانه، می‌توانند در سامانه الکترونیکی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ثبت نام کرده تا پرونده آنها بر اساس اطلاعات و داده‌های موجود و میدانی توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) بررسی، در صورت وارد بودن اعتراض، یارانه‌های آنها مجدداً برقرار گردد.

کلیه دستگاه‌های اجرایی از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف به همکاری و ارائه اطلاعات به وزارتخانه مذکور می‌باشند.

از مهم‌ترین رویکردهای متخذه در تدوین لایحه برنامه ششم توسعه توجه به پایدارسازی منابع صندوق‌های بازنشستگی، پیش‌بینی احکام لازم برای معافیت‌های بیمه‌ای اقشار خاص از طریق آزمون وسع، ساماندهی اشتغال اتباع خارجی و ایجاد زمینه‌های فرصت شغلی مناسب است.

در صورت حذف یارانه پرداختی هر ۱۰ میلیون نفر معادل ۵,۵۰۰ میلیارد تومان منابع آزاد خواهد شد که با توجه به اسناد بالادستی در چهارچوب نظام چندلایه قابل هزینه است.

همچنین به منظور ساماندهی و کارآمدسازی سیاست‌های حمایتی در قالب بند «ه» تبصره ۱۷ مقرر شده است کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم که به هر شکل از اقشار آسیب‌پذیر حمایت می‌کنند، تمامی حمایت‌ها و کمک‌های خود را در سامانه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ثبت نمایند.

بند (ه) تبصره ۱۷:

ه- به منظور ساماندهی و کارآمدسازی سیاست‌های حمایتی، کلیه دستگاه‌های موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه از جمله نهادهای عمومی غیردولتی و بنیادها که به هر شکل از اقشار آسیب‌پذیر حمایت می‌کنند، مکلفند تمامی حمایت‌ها و کمک‌های خود را با لحاظ محرمانگی آن به تفکیک شماره (کد) ملی فرد دریافت‌کننده حمایت، در سامانه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ثبت نمایند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خصوصی و دولتی مکلفند تسهیلات قرض‌الحسنه پرداخت‌شده را به تفکیک شماره (کد) ملی در سامانه مذکور ثبت نمایند و هرگونه پرداخت بر مبنای اطلاعات مندرج در این سامانه خواهد بود. چنانچه مدیران دستگاه‌های مشمول ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه از اجرای این بند استنکاف نمایند، مشمول مجازات مندرج در بند (۱) مجازات تعزیری درجه پنج موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی می‌گردند. برخورداری هزینه‌های حمایتی پرداختی مؤسسات خیریه غیردولتی و خصوصی به اشخاص، از معافیت‌های مالیاتی بند (ط) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم علاوه بر تکالیف موضوع این ماده، منوط به ثبت اطلاعات آن در سامانه مذکور است. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است امکان ثبت اطلاعات انجام‌شده و همچنین استعلام استحقاق‌سنجی افراد را برای مؤسسات خیریه مردم‌نهاد با رعایت محرمانگی اطلاعات نیز فراهم نماید.

اجرای حکم این بند در خصوص کمیته امداد امام خمینی (ره) منوط به اذن مقام معظم رهبری است.

آیین‌نامه اجرائی این بند مشتمل بر تعیین نحوه اقلام مورد نیاز ثبت اطلاعات، نحوه واگذاری اطلاعات سامانه به دستگاه‌های اجرائی و نهادهای حمایت‌کننده برای مواردی مانند استعلام استحقاق‌سنجی، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۷- وضعیت سازمان تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

سازمان تأمین اجتماعی به موجب قانون مصوب تیرماه سال ۱۳۵۴ با عنوان یک نهاد عمومی غیردولتی تأسیس شد که با مشارکت سه‌جانبه کارفرمایان، بیمه‌شدگان و دولت در عرصه‌های مختلف سیاست‌گذاری، تصمیم‌گیری‌های کلان و تأمین منابع مالی متکی می‌باشد. وظایف آن به شرح زیر است.

۷-۱- شرح وظایف و مأموریت‌ها

- توسعه کمی و کیفی بیمه اجتماعی کلیه دریافت‌کنندگان مزد یا حقوق و صاحبان حرف و مشاغل آزاد
 - تقویت سرمایه‌گذاری‌ها در بازارهای پربازده به منظور پرداخت تعهدات قانونی
 - پرداخت حقوق و مزایای بازنشستگان، موظفین و مستمری‌بگیران
 - توسعه کمی و کیفی بیمه خدمات درمانی به کلیه مشمولین
 - رسیدگی کارآمد به وضعیت شرکت‌های تحت پوشش سازمان
 - نظارت و ارزشیابی امور سرمایه‌گذاری‌های مستقیم و غیرمستقیم
 - طراحی و تدوین راهبردها و استراتژی‌های سرمایه‌گذاری همچنین رسیدگی به امور مربوط به سوابق بیمه‌ای
 - انجام خدمات و تعهدات قانونی (کوتاه‌مدت و بلندمدت) به بیمه‌شدگان
 - ارائه درمان مستقیم با استفاده از تمامی امکانات درمانی تحت مالکیت و استیجاری سازمان
 - ارائه درمان غیرمستقیم از طریق خرید خدمت پزشکان، گروه‌های پزشکی و بیمارستان‌ها و مراکز درمانی بخش دولتی و غیردولتی
- با توجه به تصویب قوانین مختلف، همه‌ساله اجرای تعهدات ناشی از قوانین مذکور دارای بار مالی برای دولت است که بخشی از آن به صورت دیون دولت به سازمان تأمین اجتماعی تعریف می‌شود.
- اقدام مهم تعهدات دولت به سازمان تأمین اجتماعی عبارتند از:
- ۳ درصد حق بیمه دولت بابت بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی
 - معافیت سهم بیمه کارفرمایان کارگاه‌های با حداکثر ۵ نفر کارگر
 - پرداخت ۵ درصد حق بیمه و مستمری بازنشستگی موضوع ماده ۱۰ قانون نوسازی صنایع

- اجرای قوانین ایثارگران
- پرداخت سهم دولت بابت حق بیمه دوران سرپازی
- پرداخت حق بیمه رانندگان، خادمین مساجد، باربران و حق بیمه بافندگان قالی و شاغلان و صنایع دستی
- تعهد دولت بابت بیمه اقشار خاص
- افزایش مدت مرخصی ایام بارداری و ...

با توجه به مفاد بند (الف) ماده (۱۲) قانون برنامه ششم توسعه دولت مکلف شده است در قالب بودجه سنواتی نسبت به تأدیه بدهی حسابرسی شده خود به سازمان تأمین اجتماعی از محل سهام، املاک مازاد بر نیاز دستگاه‌های اجرایی، تأدیه نقدی در بودجه سنواتی و ... اقدام نماید. بر این اساس تا پایان سال ۱۳۹۹ معادل ۴۳۴۷۲ میلیارد تومان بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی از محل اسناد خزانه، سهام و اوراق مالی تسویه شده است و همچنین در سال ۱۴۰۰ مقرر گردیده است معادل ۸۹ هزار میلیارد تومان بدهی دولت به سازمان مذکور تسویه شود که معادل ۶۹ هزار میلیارد تومان در قالب سهام در حال واگذاری است و در صورت نهایی شدن واگذاری‌های فوق، اصل بدهی‌های دولت تا پایان سال ۱۳۹۹ تسویه می‌گردد و صرفاً اصل بدهی دولت در سال ۱۴۰۰ و مبالغ ناشی از اعمال مفاد بند (هـ) ماده (۷) قانون ساختار نظام جامع تأمین اجتماعی (موضوع پرداخت مطالبات صندوق‌های بازنشستگی از دولت بر مبنای ارزش واقعی روز و بر اساس نرخ اوراق مشارکت) باقی خواهد ماند.

مجموع اعتبارات سازمان تأمین اجتماعی از محل درآمد اختصاصی و یارانه‌ها از ۳,۰۷۵ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ با ۸۴ درصد رشد به ۵,۶۵۰ میلیارد تومان افزایش یافته است که عمده رشد آن مربوط به افزایش ۳/۵ برابری اعتبارات یارانه‌ای از ۸۷۵ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ به ۳,۰۰۰ میلیارد تومان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ است.

جدول ۱۹: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان تأمین اجتماعی (ارقام به میلیارد تومان)

درصد رشد	لایحه ۱۴۰۱			مصوب ۱۴۰۰			
	جمع	تملك	هزینه‌ای	جمع	تملك	هزینه‌ای	
							عمومی
۲۰	۲۶۵۰		۲۶۵۰	۲۲۰۰		۲۲۰۰	اختصاصی
۲۴۲	۳۰۰۰	۰	۳۰۰۰	۸۷۵	۰	۸۷۵	یارانه‌ای
							متفرقه ادغامی
۸۳	۵۶۵۰	۰	۵۶۵۰	۳۰۷۵	۰	۳۰۷۵	جمع کل

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

اعتبارات سازمان مذکور از محل تبصره (۱۴) بابت پرداخت حق بیمه سهم دولت اقشار خاص از قبیل رانندگان، باربران، قالببافان، خدام مساجد، زنبورداران، راهنمایان گردشگری و مواردی از این قبیل می‌باشد که عملکرد آن در سال جاری تاکنون ۷۳۸/۵ میلیارد تومان است.

جدول ۲۰: اعتبارات هزینه‌ای سازمان تأمین اجتماعی (ارقام به میلیارد تومان)

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	پیش‌بینی لایحه سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۸۳	۵۶۵۰	۳۰۰۰	۲۶۵۰	.	۳۰۷۵	.	۲۲۰۰	۸۷۵	۱۰۰۰	برنامه سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات بیمه‌ای	۱۹۰۲۰۰۱۰۰۰

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

با توجه به عدم تعادل منابع و مصارف سازمان تأمین اجتماعی در سال‌های اخیر و افزایش تعهدات دولت ناشی از اعمال معافیت‌های بیمه‌ای ایجاد شده توسط قوانین متعدد و همچنین در نظر گرفتن شرایط جدید حاکم بر کشور، ساماندهی معافیت‌های بیمه‌ای به عنوان یکی از راهکارهای ایجاد تعادل منابع و مصارف در بند (و) تبصره (۱۷) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به شرح زیر لحاظ شده که منجر به هدم شدن پرداخت یارانه‌ها و معافیت‌های بیمه‌ای به سمت دهک‌های پایین درآمدی از طریق آزمون وسع در راستای ایجاد عدالت خواهد شد:

بند (و) تبصره (۱۷):

در اجرای ماده (۲۹) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و بند (ت) ماده (۲) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر ساماندهی و پایداری صندوق‌های بیمه‌ای و بازنشستگی و کاهش وابستگی آنها به بودجه عمومی، ساماندهی معافیت‌های بیمه‌ای، ساماندهی اقشار تحت پوشش بیمه‌ای مشمول کمک دولت، از ابتدای سال ۱۴۰۱:

- ۱- کارگاه‌های مشمول قانون «معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند مصوب ۱۳۶۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن» که ۵ سال و کمتر از آن مشمول معافیت مذکور بوده‌اند کماکان مشمول معافیت ۲۰ درصدی مندرج در قانون مذکور خواهند بود و برای سنوات بیش از ۵ سال، ۳ درصد از معافیت بیمه‌ای فوق در سال ۱۴۰۱ کسر می‌گردد.

۲- از ابتدای سال ۱۴۰۱، معافیت‌های کامل بیمه‌ای در خصوص بیمه‌شدگان بدون کارفرما در سازمان تأمین اجتماعی از جمله مشمولان قانون بیمه‌های اجتماعی قالیبافان، بافندگان فرش و شاغلان صنایع دستی شناسه دار مصوب ۱۳۸۸، بند (ض) تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور و بند (ب) ماده ۷ قانون هدفمند کردن یارانه‌ها منوط به ارزیابی آزمون وسع توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و قرار گرفتن در ۴ دهک اول درآمدی است. در مورد بیمه‌شدگان قرار گرفته در دهک‌های پنجم تا هفتم درآمدی، به ازای هر دهک ۳ درصد از معافیت‌های بیمه‌ای موجود کسر و دهک‌های هشت و بالاتر مشمول معافیت‌های بیمه‌ای نخواهند بود.

۳- آیین‌نامه‌های اجرایی این بند توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری سازمان برنامه و بودجه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۸- وضعیت اعتبارات سازمان بهزیستی کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

سازمان بهزیستی کشور به استناد قانون تشکیل سازمان بهزیستی کشور (مصوب ۱۳۵۹/۳/۲۴ شورای انقلاب) به منظور حمایت از خانواده‌های بی‌سرپرست و نیازمند و ارائه خدمات مختلف به کودکان و تدارک امکانات و پیشگیری و درمان و توانبخشی حرفه‌ای و اجتماعی معلول جسمی و روانی و تجدید تربیت منحرفین اجتماعی و حمایت و نگهداری از کودکان و اطفال بی‌سرپرست و معلولین غیرقابل توانبخشی و سالمندان نیازمند و آموزش نیروی انسانی خدمات بهزیستی و توانبخشی و تأمین جلب مشارکت‌های مردمی تشکیل شد.

به استناد ماده ۴ قانون تأمین زنان و کودکان بی‌سرپرست (مصوب ۷۱/۸/۲۴) حمایت‌ها عبارتند از حمایت‌های مالی به صورت نوبتی و مستمر، حمایت‌های فرهنگی، اجتماعی، نگهداری روزانه و شبانه‌روزی کودکان و زنان سالمند بی‌سرپرست.

به استناد ماده ۳ قانون جامع حمایت از معلولین، تأمین خدمات توانبخشی، حمایتی، آموزشی و حرفه‌آموزی مورد نیاز معلولان با همکاری خانواده‌های معلولان و همکاری بخش غیردولتی و پرداخت یارانه به مراکز غیردولتی.

مجموع اعتبارات سازمان بهزیستی کشور در سال ۱۴۰۰ معادل ۱۴,۸۷۰ میلیارد تومان می‌باشد که با ۱۶ درصد رشد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به ۱۷,۲۷۷ میلیارد تومان افزایش یافته است. مجموع اعتبارات سازمان بهزیستی از محل بودجه عمومی معادل ۸۴۵/۷ میلیارد تومان می‌باشد که نسبت به سال ۱۴۰۰ معادل ۱۷ درصد رشد داشته است.

همچنین اعتبارات از محل اختصاصی از ۱,۷۰۴ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ به ۲,۸۸۰ میلیارد تومان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش یافته است. از مجموع اعتبارات سازمان بهزیستی ۱۳۱/۳ میلیارد تومان برای حقوق و دستمزد کارکنان و مابقی برای ارائه خدمت به جامعه هدف بهزیستی پیش‌بینی شده است. مجموع اعتبارات از محل تبصره (۱۴) معادل ۱۳,۲۷۷/۵ میلیارد تومان می‌باشد که نسبت به سال ۱۴۰۰ معادل ۱۰ درصد رشد یافته است.

جدول ۲۱: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان بهزیستی کشور (ارقام به میلیارد تومان)

درصد رشد	لایحه ۱۴۰۱			مصوب ۱۴۰۰			
	جمع	تملك	هزینه‌ای	جمع	تملك	هزینه‌ای	
۱۷	۸۴۶	۱۸	۸۲۸	۷۲۱	۱۶	۷۰۵	عمومی
۶۹	۲۸۸۰	۱۰	۲۸۷۰	۱۷۰۴		۱۷۰۴	اختصاصی
۱۰	۱۳۲۷۸		۱۳۲۷۸	۱۲۰۲۵		۱۲۰۲۵	یارانه‌ای
۳۵-	۲۷۴		۲۷۴	۴۲۱		۴۲۱	متفرقه ادغامی
۱۶	۱۷۲۷۸	۲۸	۱۷۲۵۰	۱۴۸۷۱	۱۶	۱۴۸۵۵	جمع کل

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

مجموع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان به تفکیک برنامه در جدول ۲۲ ملاحظه شود.

جدول ۲۲: اعتبارات هزینه‌ای سازمان بهزیستی کشور (ارقام به میلیارد تومان)

رشد به ۱۴۰۱ ۱۴۰۰	پیش‌بینی سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
٪۶۳،۳۳	۲۴،۵	۱۶،۵		۸	۱۵	۱۵			۱۰،۵	توسعه دولت الکترونیک	۱۰۰۲۰۵۷۰۰۰
٪۵۴	۱۶۸	۱۶۰		۸	۱۳۰،۷	۱۳۰،۷			۴۳،۱	خدمات درمان و کاهش آسیب معاندان	۱۶۰۲۰۲۷۰۰۰
٪۱۴،۵	۴۰۲،۲	۲۰۰	۱۸۶	۱۶	۳۵۱	۲۹۶	۵۵		۱۴۶،۶	سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات بیمه‌ای	۱۹۰۲۰۱۰۰۰
٪۹	۱۰۴۶۵،۴	۱۰۰۷۷،۵	۱۰۰	۲۸۷،۹	۹۵۸۷،۵	۹۱۷۶،۳	۱۱۰	۳۰۱،۵	۶۰۹،۴	سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات حمایتی	۱۹۰۳۰۱۰۰۰
٪۱۲	۱۲۲۴،۹	۹۵۶،۲	۱۰	۲۶۸،۷	۱۰۹۰،۶	۸۲۵،۶	۴	۲۶۱	۱۰۵۴،۵	راهبری و توسعه خدمات سلامت و فوریت‌های اجتماعی	۱۹۰۳۰۵۸۰۰۰
٪۱۶-	۵۰	۴۰		۱۰	۶۰	۵۰			۰،۹	راهبردی و اجرای سند سالمندان	۱۹۰۳۰۵۹۰۰۰
٪۱۱۷	۳۱۹	۳۰۳		۱۶	۱۴۶،۹	۱۴۶،۹			۰	راهبری و حمایت از اشتغال و توانمندسازی اجتماعی	۱۹۰۳۰۶۱۰۰۰
٪۲۸	۴۵۹۵،۵	۱۵۲۴	۲۵۸۳،۸	۴۸۷،۴	۴۴۷۱	۲۳۸۴	۱۵۳۵	۵۵۲	۱۰۸۶،۹	سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات توانبخشی	۱۹۰۴۰۰۴۰۰۰
٪۲۲-	۰،۲			۰،۲	۰،۳	۰			۰،۳	پژوهش‌های علمی، کاربردی، فناوری و فن آفرینی	۱۹۰۵۰۱۰۰۰
٪۸،۸	۱۷۲۵۹،۷	۱۳۲۷۷	۲۸۸۰	۱۱۰۲،۲	۱۵۸۵۳		۱۶۵۴	۱۱۲۴،۸	۲۹۵۱،۹	جمع	

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۲۳: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان بهزیستی کشور (ارقام به میلیارد تومان)

رشد به ۱۴۰۱ ۱۴۰۰	پیش‌بینی سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۱۳،۵	۱۳،۶۲	۰	۰	۱۳،۶۲	۱۲	۰	۰	۱۲	۱۰	تأمین تجهیزات توانبخشی	۱۹۰۴۰۰۴۰۰۵
۳،۲	۴۰،۸۶	۰	۰	۴۰،۸۶	۳،۹۶	۰	۰	۳،۹۶	۳،۳	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات ماشین‌آلات	۱۹۰۴۰۰۴۰۰۳
	۱۷،۷۰۶			۱۷،۷۰۶	۱۵،۹۶			۱۵،۹۶	۱۳،۳	جمع	

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ در ردیف‌های استانی سازمان بهزیستی کشور دو ردیف تحت عنوان «تکمیل مرکز توان بخشی و اردوگاه‌های فرهنگی و تربیتی قم و احداث سه مرکز نگهداری کودکان بی سرپرست در کرمانشاه» با اعتباری معادل ۱,۵۶ میلیارد تومان پیش‌بینی گردید و در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور اعتباری معادل ۰,۸۱۶ میلیارد تومان نیز پیش‌بینی شد. لازم به ذکر است کاهش اعتبار فوق در سال ۱۴۰۱ به دلیل پیشرفت پروژه‌های مذکور می‌باشد که در حال تکمیل است.

مجموع جمعیت تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور بالغ بر ۲,۷۵۶ هزار نفر می‌باشد که ۱,۷۸ میلیون نفر معلولان و زنان سرپرست خانوار بالغ بر ۶۷۲ هزار نفر هستند. در جدول ۲۴ مشخصات جمعیت تحت پوشش سازمان بهزیستی ذکر شده است.

جدول ۲۴: افراد تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور در سال ۱۴۰۰

مددجویان تحت پوشش	شهری	روستایی	جمع کل
معلولان	۱,۳۱۸,۶۹۲	۴۷۱,۰۳۰	۱,۷۸۹,۷۲۲
زنان سرپرست خانوار	۴۷۳,۷۲۲	۱۹۸,۶۰۱	۶۷۲,۳۲۳
سالمندان	۱۸,۷۳۲	۶,۵۴۰	۲۵,۲۷۲
فرزندان تحت سرپرستی	۲۰,۱۴۹	۷,۱۵۳	۲۷,۳۰۲
آسیب‌دیدگان اجتماعی و افراد در معرض آسیب	۱۳۰,۲۵۳	۶۱,۹۵۶	۱۹۲,۲۰۹
خانوارهای دارای فرزند چند قلو	۳۶,۷۴۲	۱۲,۸۱۵	۴۹,۵۵۷
جمع کل	۱,۹۹۸,۲۹۰	۷۵۸,۰۹۵	۲,۷۵۶,۳۸۵

مأخذ: اطلاعات سازمان بهزیستی کشور

جدول ۲۵: معلولان تحت پوشش کمک‌هزینه نگهداری و توان بخشی در خانواده و مراکز نگهداری روزانه و شبانه‌روزی

معلولان تحت پوشش	شهری	روستایی	جمع کل
معلولان، سالمندان و بیماران روانی مزمن تحت پوشش یارانه نگهداری در خانواده و مراقبت در منزل	۲۱,۲۸۳	۱۱,۵۸۶	۳۲,۸۶۹
معلولان، سالمندان و بیماران روانی مزمن تحت پوشش یارانه نگهداری در مراکز شبانه‌روزی	۵۰,۷۲۷	۰	۵۰,۷۲۷
معلولان، سالمندان و بیماران روانی مزمن و اوتیسم تحت پوشش یارانه نگهداری در مراکز روزانه	۴۹,۰۰۲	۰	۴۹,۰۰۲
معلولان کارگاه‌های تولیدی حمایتی	۵,۵۴۸	۰	۵,۵۴۸
افراد دارای ضایعه نخاعی تحت پوشش حق پرستاری	۱۸,۷۵۳	۹,۵۸۳	۲۸,۳۳۶
جمع کل	۱۴۵,۳۱۳	۲۱,۱۶۹	۱۶۶,۴۸۲

مأخذ: اطلاعات سازمان بهزیستی کشور

از مجموع معلولان تحت پوشش معادل ۱۶۶,۴۸۲ نفر مشمول دریافت یارانه نگهداری در مراکز، خانواده و حق پرستاری می‌باشند که در جدول ۲۵ مشخصات آن‌ها به تفکیک شهری، روستایی و گروه هدف قابل ملاحظه

است. از مجموع اعتبار هدفمندی، ۷،۹۹۸ میلیارد تومان بابت پرداخت مستمری و معادل ۵،۲۷۹/۵ میلیارد تومان برای سایر خدمات است.

در جهت اجرای قانون حمایت از حقوق معلولان معادل ۲،۸۷۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده که نسبت به مصوب سال ۱۴۰۰، معادل ۶۹ درصد رشد داشته است. همچنین مبلغ ۵۵۰ میلیارد تومان بابت یارانه سود مسکن دو معلول به بالای بهزیستی منظور شده است. بخشی از اعتبار مندرج در ردیف ۲۳ جدول تبصره ۱۴ به مبلغ ۵،۰۰۰ میلیارد تومان (صندوق ملی مسکن بابت تأمین مسکن محرومین) در اختیار سازمان بهزیستی قرار خواهد گرفت.

جدول ۲۶: ردیف‌های ذی‌ربط سازمان بهزیستی کشور در جدول (۹) - موضوع ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (ارقام به میلیارد تومان)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای	تملک	جمع
۵۳۰۰۰۰-۷۵	اعتبارات موضوع تأمین مسکن مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی	۰	۱۲۶	۱۲۶
۵۳۰۰۰۰-۷۶	اعتبار موضوع افزایش ۵۰۰۰ میلیارد جرائم رانندگی (برای معلولین شدید و ضایعه نخاعی ناشی از تصادفات رانندگی در اختیار سازمان بهزیستی کشور	۱۵۰۰۰۰	۰	۱۵۰۰۰۰
۵۵۰۰۰۰-۴۸	بازپرداخت تعهدات موضوع معافیت مددجویان کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور از هزینه‌های انشعابات آب، برق، فاضلاب و گاز برای واحدهای مسکونی	۴،۷۵	۰	۴،۷۵

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۲۷: تبصره‌های ذی‌ربط سازمان بهزیستی کشور در لایحه ۱۴۰۱

ردیف	تبصره‌های ذی‌ربط سازمان بهزیستی کشور در لایحه ۱۴۰۱
۱	جزء (۲) بند (ه) تبصره (۶) موضوع اجرای مواد (۲) و (۴) قانون تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی مصوب سال ۱۳۹۹
۲	بند (ی) تبصره (۶) مبلغ ۱۰۰۰ میلیارد ریال جهت اجرای مواد (۵)، (۶) و (۸) قانون حمایت از حقوق معلولان و ساماندهی کودکان کار و خیابانی
۳	بند (ج) تبصره (۹) پرداخت به دانشجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره)
۴	جزء (۱) بند (ج) تبصره (۱۰) مبلغ ۱۵۰۰ میلیارد ریال جهت هزینه معلولین شدید و ضایعه نخاعی ناشی از تصادفات رانندگی و پیشگیری از معلولیت
۵	بند (ب) تبصره (۱۴)
۶	ردیف (۱۴، ۱۵ و ۱۶) جدول تبصره (۱۴)

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۲۸: اقدامات مهم پیشنهادی برای سازمان بهزیستی کشور ۱۴۰۱

ردیف	اقدامات مهم پیشنهادی برای سازمان بهزیستی کشور ۱۴۰۱
۱	افزایش پرداخت مستمری به میزان ۲۰ درصد به مددجویان تحت پوشش
۲	پرداخت یارانه نگهداری در خانواده به معلولان، سالمندان، افراد دارای ضایعه نخاعی و بیماران روانی مزمن تحت پوشش
۳	پرداخت یارانه نگهداری در مراکز شبانه‌روزی و روزانه به معلولان، سالمندان و بیماران روانی مزمن تحت پوشش
۴	پرداخت کمک‌هزینه شهری دانشجویی و کمک‌هزینه تحصیلی دانش‌آموزان تحت پوشش

ردیف	اقدامات مهم پیشنهادی برای سازمان بهزیستی کشور ۱۴۰۱
۵	پرداخت کمک‌هزینه نگهداری و درمان کودکان در شیرخوارگاه‌ها، مراکز و مؤسسات غیردولتی
۶	ساماندهی کودکان کار و خیابان
۷	درمان و بازتوانی معتادان
۸	کمک هزینه تأمین، تعمیر و ساخت مسکن مددجویان تحت پوشش

با توجه به رویکرد دولت مبنی بر حمایت از اقشار آسیب‌پذیر به‌ویژه مددجویان تحت پوشش، مبلغ مستمری مددجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی نسبت به سال ۱۴۰۰ معادل ۲۰ درصد رشد داشته که معادل ۲ برابر متوسط رشد حقوق شاغلان و بازنشستگان است.

جدول ۲۹: مقایسه سرانه مستمری مددجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور (ارقام به تومان)

خانوار	سرانه مستمری در سال ۱۴۰۰	سرانه مستمری در سال ۱۴۰۱	درصد رشد مستمری سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰
یک نفره	۳۵۰,۰۰۰	۴۲۰,۰۰۰	۲۰
دو نفره	۵۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۲۰
سه نفره	۷۰۰,۰۰۰	۸۴۰,۰۰۰	۲۰
چهار نفره	۹۰۰,۰۰۰	۱,۰۸۰,۰۰۰	۲۰
پنج نفره	۱,۱۰۰,۰۰۰	۱,۳۲۰,۰۰۰	۲۰

بر اساس مفاد جزء (۲) بند «ه» تبصره (۶) لایحه بودجه سال در اجرای مواد (۲) و (۴) قانون تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی حق بیمه پایه سالانه هر واحد مسکونی دارای انشعاب قانونی برق معادل ۱۰۰ هزار تومان است و سهم مالکان به میزان سالیانه ۲۴ هزار تومان توسط وزارت نیرو به خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود، اما مالکان واحدهای مسکونی کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور معاف از پرداخت این حق بیمه هستند.

مطابق بند «ی» تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ درآمد حاصل از افزایش قیمت هر پیامک به میزان ۳۰ ریال تا سقف ۱۰۰ میلیارد تومان جهت اجرای مواد (۵)، (۶) و (۸) قانون مدیریت از حقوق معلولان و ساماندهی کودکان کار و خیابانی در اختیار سازمان بهزیستی قرار می‌گیرد.

بر اساس مفاد بند (ج) تبصره (۹) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مازاد هزینه تحصیلی دانشجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور نسبت به اعتبارات مندرج در این قانون در قالب وام از طریق صندوق رفاه دانشجویان در اختیار این افراد قرار می‌گیرد و دانشجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی و فرزندان رزمندگان معسر در اولویت دریافت وام است.

مطابق جزء (۱) بند (ج) تبصره (۱۰) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، با افزایش تعرفه جریمه‌های رانندگی به میزان ۵ درصد، معادل ۱۵۰ میلیارد تومان جهت هزینه معلولین شدید و ضایعه نخاعی ناشی از تصادفات رانندگی و پیشگیری از معلولین در اختیار سازمان بهزیستی قرار می‌گیرد.

بر اساس بند (ب) تبصره (۱۴) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری سازمان هدفمندی یارانه‌ها و با استفاده از پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان مکلف به دهک‌بندی درآمدی خانوارهای یارانه‌بگیر و حذف یارانه‌های نقدی و طرح معیشتی خانوارهای پردرآمد است تا منابع حاصل صرف پرداخت یارانه جهت حمایت از اقشار آسیب‌پذیر با اولویت خانوارهای تحت پوشش و پشت نوبتی نهادهای حمایتی شود.

بر اساس ردیف ۱۳ جدول تبصره ۱۴ معادل ۳۸۷۷/۵ میلیارد تومان برای کاهش فقر مطلق خانوارهای تحت پوشش بهزیستی، معادل ۴۱۲۰/۵ میلیارد تومان برای پرداخت مستمری و پشت نوبتی‌های سازمان بهزیستی و معادل ۴۷۲۹/۵ میلیارد تومان برای سایر خدمات حمایتی مددجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی لحاظ شده است. همچنین به منظور اجرای قانون حمایت از معلولین معادل ۲۸۷۰ میلیارد تومان و برای یارانه سود تسهیلات مسکن دو معلول به بالای بهزیستی معادل ۵۵۰ میلیارد تومان از ردیف ۲۰ جدول تبصره ۱۴ پیش‌بینی شده است.

در ردیف ۲۳ جدول تبصره ۱۴، معادل ۵۰۰۰ میلیارد تومان از طریق صندوق ملی مسکن بابت تأمین مسکن محرومین کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی پیش‌بینی شده است.

۹- وضعیت بنیاد شهید و امور ایثارگران در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

بنیاد شهید و امور ایثارگران بر اساس فرمان مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در سال ۱۳۸۱ و مصوبه شورای عالی اداری کشور در سال ۱۳۸۳ از ادغام و تجمیع بنیاد شهید انقلاب اسلامی، سازمان امور جانبازان و ستاد رسیدگی به امور آزادگان که هرکدام متولی رسیدگی به بخشی از امور ایثارگران بودند با هدف هماهنگی و هم‌افزایی و استفاده از ظرفیت‌ها و امکانات نهادهای ایثارگری در جهت رسیدگی به امور خانواده شهدا و ایثارگران انقلاب اسلامی در قالب ساختاری یکپارچه در بدنه دولت با حفظ هویت و ماهیت نهادی آن تشکیل شد. وظایف بنیاد به شرح زیر است:

- احیاء و حفظ ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه
- زنده نگه‌داشتن یاد و نام شهیدان و ایثارگران و حفظ آثار آنان
- اعتلای معرفت و تعهد جامعه در قبال ارزش‌های فرهنگ ایثار و شهادت و بالا بردن تعهد آنان نسبت به رعایت شأن، حق، حرمت، منزلت جامعه هدف و خانواده آنان
- تلاش برای استفاده از امکانات عمومی جامعه و نظام و همچنین بهره‌گیری از سرمایه و دارائی‌های بنیاد برای رشد و اعتلای مادی و معنوی جامعه هدف.

جامعه هدف بنیاد شهید و امور ایثارگران شامل خانواده‌های شاهد، جانبازان، آزادگان و خانواده‌های آنان می‌باشد. در حال حاضر افراد تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران شامل: ۵۹۴۰۲۱ شهیدا و افراد تحت تکفل، ۲۹۰۶۱۵۳ نفر جانبازان و افراد تحت تکفل، ۲۰۸۵۱۷ نفر آزادگان و افراد تحت تکفل آنها است.

بر اساس بند «ت» ماده ۸۸ قانون برنامه ششم دولت مکلف به پرداخت صد در صد هزینه بیمه عمر خانواده‌های شاهد، جانبازان و آزادگان که توسط هیچ‌یک از دستگاه‌های دولتی تحت پوشش بیمه مذکور نیست، اقدام نماید. بر این مبنا در پایان سال ۱۳۹۹ تعداد ۶۳۵۳۳۱ نفر تحت پوشش بیمه عمر و حوادث و ۹۱۹۹۳۰ نفر تحت پوشش بیمه حوادث غیرمترقبه بوده‌اند.

به منظور اجرای ماده (۱۳) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران، تأمین صد در صد هزینه بهداشتی، درمان به صورت بیمه سلامت، بیمه همگانی، بیمه مکمل و بیمه خاص خانواده‌های شاهد، جانبازان، آزادگان و افراد تحت تکفل آنان بر عهده دولت بوده و اعتبارات آن هر ساله در قوانین بودجه سنواتی منظور می‌شود. پوشش صددرصدی بیمه تکمیلی ایثارگران اعم از شاغل، بازنشسته، غیرشاغل و افراد تحت تکفل آنها در قالب یک سیستم خدماتی هماهنگ و منسجم انجام می‌شود.

به منظور تأمین حقوق جامعه هدف بنیاد شهید و امور ایثارگران همه ساله اعتبارات لازم در بودجه‌های سنواتی پیش‌بینی می‌شود، به نحوی که حقوق حالت اشتغال جانبازان از ۳ میلیون تومان در اسفند سال ۱۳۹۸ به ۶/۷ میلیون تومان در سال ۱۴۰۰ معادل ۱۲۳ درصد افزایش یافته است که علت آن افزایش ۵۰ درصدی امتیازات فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری برای جانبازان و اجرای کامل هم‌طرزی حقوق حالت اشتغال جانبازان مشمول ماده (۳۸) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران هم‌تراز کادر نیروهای مسلح و همچنین افزایش سنواتی است. همچنین حقوق و مزایای همسر و فرزندان و والدین دارای حکم شهدا از ۳/۹ میلیون تومان در سال ۱۳۹۸ به ۸/۸ میلیون تومان در سال ۱۴۰۰ معادل ۱۲۶ درصد افزایش یافته است که علت آن افزایش ۵۰ درصدی امتیازات فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری برای خانواده شهدا و اجرای متناسب‌سازی حقوق بازنشستگی خانواده‌های شهدا در سال ۱۳۹۹ و افزایش سنواتی سال ۱۴۰۰ می‌باشد.

مجموع اعتبارات بنیاد شهید و امور ایثارگران در سال ۱۴۰۰ معادل ۳۲،۵۹۷ میلیارد تومان می‌باشد که با ۴۸ درصد رشد به رقم ۴۸،۱۴۳ میلیارد تومان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش یافته است. از اعتبار پیش‌بینی شده معادل ۳۱ هزار میلیارد تومان بابت پرداخت حقوق، مستمری، حق پرستاری و عیدی جامعه هدف بنیاد می‌باشد که به طور کامل منظور شده است. اعتباری معادل ۹،۰۰۰ میلیارد تومان برای پرداخت پایان خدمت و ذخیره مرخصی جانبازان تحت پوشش و مبلغ ۵،۰۰۰ میلیارد تومان بابت بیمه درمان تکمیلی ایثارگران به تعداد ۱،۷۰۰ نفر و مابقی آن به مبلغ ۳،۱۴۳ میلیارد تومان بابت سایر خدمات (توان‌بخشی، تجهیزات درمان، شهریه، مناسبت‌های اجتماعی و ورزشی و...) لحاظ شده است.

جدول ۳۰: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بنیاد شهید و امور ایثارگران (ارقام به میلیارد تومان)

درصد رشد	لایحه ۱۴۰۱			مصوب ۱۴۰۰			
	جمع	تملك	هزینه‌ای	جمع	تملك	هزینه‌ای	
۴۳	۳۷۱۴۳،۱	۸۸،۱	۳۷۰۵۵	۲۵۹۷۲،۲	۲۵،۴	۲۵۹۴۶،۸	عمومی
۱۰۰	۳۰۰۰	۲۰۰	۱۸۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰	۹۰۰	اختصاصی
	.			۵۶۲۴		۵۶۲۴	یارانه‌ای
	۹۰۰۰		۹۰۰۰	.			متفرقه ادغامی
۴۸	۴۸۱۴۳،۱	۲۸۸،۱	۴۷۸۵۵	۳۲۵۹۷،۲	۱۲۵،۴	۳۲۴۷۰،۸	جمع کل

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

از مهم‌ترین تحولات حوزه بنیاد شهید و امور ایثارگران در لایحه بودجه ۱۴۰۱ عبارت‌اند از:

- رشد اعتبارات بنیاد شهید به میزان ۴۸ درصد
- تداوم بیمه تکمیلی ایثارگران
- پرداخت پاداش پایان خدمت و ذخیره مرخصی حدود ۲۰ هزار نفر از جانبازان حالت اشتغال

- تداوم پرداخت کمک مستمری جانبازان و آزادگان فاقد شغل درآمد در قالب بند (ز) تبصره ۱۲
- تأمین خودروی جانبازان بالای ۲۵ درصد دارای محدودیت‌های جسمی و حرکتی و جانبازان ۵۰ درصد تا ۷۰ درصد از محل تولید محصولات ملی با تقسیط ۵ ساله
- پیش‌بینی تسهیلات لازم برای اشتغال ایثارگران از محل منابع بانکی در قالب تبصره ۱۶.

جدول ۳۱: اعتبارات هزینه‌ای بنیاد شهید و امور ایثارگران (ارقام به میلیارد تومان)

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	پیش‌بینی لایحه سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
	۱۰	۰	۰	۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	برنامه ارائه خدمات یکپارچه دولت هوشمند (الکترونیکی)	۱۳۰۲۰۳۴۰۰۰
۲۴	۳۰۰,۵	۰	۵۰,۵	۲۵۰	۲۴۱,۲	۰	۳۷,۹	۲۰۳,۳	۱۷۹,۶	برنامه ارائه خدمات درمانی و توان‌بخشی به ایثارگران	۱۶۰۲۰۲۹۰۰
۲۵	۵۱۰۰	۰	۷۰۰	۴۴۰۰	۴۰۹۲	۴۰۹۲	۰	۰	۲۶۱۷	برنامه سیاست‌گذاری، راهبردی و توسعه خدمات بیمه درمان	۱۹۰۲۰۱۵۰۰۰
۵۵	۴۰۵۸۶,۵	۰	۴۹۹,۵	۴۰۰۸۷	۲۶۱۱۶,۴	۱۵۳۲	۵۳۱	۲۴۰۵۳,۴	۲۰۴۷۴,۷	برنامه سیاست‌گذاری، راهبردی و توسعه خدمات حمایتی	۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰
۳۲	۱۶۰۰	۰	۴۹۶	۱۱۰۴	۱۲۱۰	۰	۳۰۱,۲	۹۰۸,۸	۷۲۳,۳	برنامه سیاست‌گذاری، راهبردی و توسعه خدمات فرهنگی، ورزشی و اجتماعی	۱۹۰۳۰۴۶۰۰۰
	۲۵۰	۰	۵۰	۲۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	برنامه راهبردی و حمایت از اشتغال و توانمندسازی اجتماعی	۱۹۰۳۰۶۱۰۰۰
۳۸	۸	۰	۴	۴	۵,۸	۰	۲,۹	۲,۹	۲,۹	برنامه پژوهش‌های علمی، کاربردی، فناوری و فن آفرینی	۱۹۰۵۰۱۸۰۰۰
۵۱	۴۷۸۵۵	۰	۱۸۰۰	۴۶۰۵۵	۳۱۶۶۵,۴	۵۶۲۴	۸۷۳	۲۵۱۶۸,۴	۲۳۹۹۷,۵	جمع	

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۳۲: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بنیاد شهید و امور ایثارگران (ارقام به میلیارد تومان)

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	پیش‌بینی لایحه سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۲۶	۸۰٫۹	۰	۳۰	۸۰٫۹	۶۲		۳۸	۲۴	۴۲٫۳	مراکز فرهنگی ورزشی و توان‌بخشی	۱۹۰۳۰۰۸۰۰۱
	۴٫۵	۰	۷۰	۴٫۵	۱۵		۱۵	۰	۰	ساماندهی مزار	۱۹۰۳۰۴۶۰۱۳
	۲٫۷	۰	۱۰۰	۲٫۷	۴۸٫۴		۴۷	۱٫۴	۲٫۹	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات بنیاد شهید و امور ایثارگران و دستگاه‌های تابعه	۱۹۰۳۰۴۶۰۱۴
۱۲۹	۲۸۸٫۱		۲۰۰	۸۸٫۱	۱۲۵٫۴		۱۰۰	۲۵٫۴	۴۵٫۲	جمع	

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

از محل اعتبارات متفرقه ردیف ۱۴-۵۵۰۰۰۰۰ اعتباری معادل ۳۰ میلیارد تومان برای عدم قطع حقوق پدر و مادر شهید فوت شده که فرزندان محجور، صعب‌العلاج، معلول، مطلقه تحت تکفل و نامادری دارند لحاظ شده است. همچنین اعتبار لازم برای پرداخت پاداش خدمت حدود بیست هزار نفر از جانبازان حالت اشتغال نیز لحاظ شده است. ضمن آنکه پرداخت حقوق و مزایا و مستمری جامعه ایثارگری به صورت کامل صورت می‌گیرد. همچنین در جهت اتمام و تکمیل پروژه‌های مراکز فرهنگی، ورزشی، توانبخشی و ساماندهی گلزار شهدا، حفظ و ارتقای سطح سلامت ایثارگران و ارائه خدمات فرهنگی ایثارگران نیز اعتبارات لازم پیش‌بینی شده است.

۱۰- وضعیت کمیته امداد امام خمینی (ره) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

کمیته امداد امام خمینی (ره) در ۱۴ اسفند ۱۳۵۷ با هدف ساماندهی و رسیدگی به وضعیت معیشت امور محرومان و نیازمندان کشور تأسیس شد.

مهم‌ترین سیاست‌های حاکم بر فعالیت‌های کمیته امداد امام خمینی (ره) عبارت‌اند از:

- شناسایی نیازمندان و کوشش در جهت رفع فقر آنان، تکمیل و توسعه پوشش حمایتی زنان و کودکان بی‌سرپرست و یا با سرپرست ناتوان، سالمندان و از کار افتادگان نیازمند
 - حمایت از اشتغال افراد واجد شرایط
 - ارائه خدمات معیشتی و تأمین مسکن نیازمندان در راستای ارتقای سطح کیفی زندگی آنان و...
- مجموع اعتبارات کمیته امام خمینی (ره) در سال ۱۴۰۰ معادل ۲۲,۹۵۶ میلیارد تومان می‌باشد که با ۱۲ درصد رشد به ۲۵,۷۸۲ میلیارد تومان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش یافته است. از اعتبارات مذکور مبلغ ۲,۴۲۸ میلیارد تومان بابت هزینه‌های اداری و پشتیبانی و ۱۸,۱۸۲ میلیارد تومان بابت پرداخت مستمری می‌باشد و مابقی آن به مبلغ ۵,۱۷۲ میلیارد تومان بابت سایر خدمات (از جمله پرداخت کمک هزینه شهریه، تغذیه کودکان، تأمین مسکن و ...) پیش‌بینی شده است. همچنین بخشی از اعتبارات مندرج در ردیف ۲۳ جدول تبصره ۱۴ به مبلغ ۵۰۰ میلیارد تومان (صندوق ملی مسکن بابت تأمین مسکن محرومین) در اختیار کمیته امداد امام خمینی (ره) قرار خواهد گرفت.

جدول ۳۳: اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کمیته امداد امام خمینی (ره) (ارقام به میلیارد تومان)

درصد رشد	مصوب ۱۴۰۱			مصوب ۱۴۰۰			
	جمع	تملك	هزینه‌ای	جمع	تملك	هزینه‌ای	
۲۰	۲۴۳۶,۵	۸,۱	۲۴۲۸,۴	۲۰۳۴	۸	۲۰۲۶	عمومی
۰	۰	۰	۰	۰		۰	اختصاصی
۱۲	۲۲۹۳,۲		۲۲۹۳۲,۵	۲۰۴۷۵		۲۰۴۷۵	یارانه‌ای
۸-	۴۱۲,۴		۴۱۲,۴	۴۴۶,۷		۴۴۶,۷	متفرقه ادغامی
۱۲	۲۵۷۸۱,۵	۸,۱	۲۵۷۷۳,۳	۲۲۹۵۵,۷	۸	۲۲۹۴۷,۷	جمع کل

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۳۴: ردیف‌های ذی‌ربط کمیته امداد در جدول (۹) (ارقام به میلیارد تومان)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای	تملك	جمع
۵۳۰۰۰۰-۷۵	اعتبارات موضوع تأمین مسکن مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی	۰	۱۲۶	۱۲۶

۴,۷۵	۰	۴,۷۵	بازپرداخت تعهدات موضوع معافیت مددجویان کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور از هزینه‌های انشعابات آب، برق، فاضلاب و گاز برای واحدهای مسکونی	۵۵۰۰۰۰-۴۸
------	---	------	--	-----------

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۳۵: تعداد مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره)

جمع کل	روستایی و عشایر			شهری			کمیته امداد امام خمینی (ره)
	جمع روستایی و عشایر	زن سرپرست	مرد سرپرست	جمع شهری	زن سرپرست	مرد سرپرست	
۲,۲۴۷,۳۴۳	۱,۱۷۸,۸۲۳	۵۵۱,۸۹۷	۶۲۶,۹۲۶	۱,۰۶۸,۵۲۰	۶۴۵,۵۹۷	۴۲۲,۹۲۳	خانوار (سرپرست)
۴,۷۲۹,۸۶۰	۲,۵۵۲,۳۶۴	۷۹۶,۳۴۵	۱,۷۵۷,۰۱۹	۲,۱۷۶,۴۹۶	۱,۰۰۷,۶۹۷	۱,۱۶۸,۷۹۹	نفرات (جنسیت)

مأخذ: اطلاعات کمیته امداد امام خمینی (ره)

جدول ۳۶: اعتبارات هزینه‌ای کمیته امداد امام خمینی (ره) (ارقام به میلیارد تومان)

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	پیش‌بینی سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۰	۳	۰	۰	۳	۳	۰	۰	۳	۳	برنامه ارائه خدمات یکپارچه دولت هوشمند (الکترونیکی)	۱۳۰۲۰۳۴۰۰۰
۱۰	۶۶۱	۴۶۶	۰	۱۹۵	۶۰۱	۴۲۴	۰	۱۷۷	۲۸۶	برنامه سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات بیمه‌ای	۱۹۰۲۰۰۱۰۰۰
۱۲	۲۴۶۷۹	۲۲۰۴۶	۰	۲۶۳۳	۲۱۹۵۳	۱۹۶۷۱	۰	۲۲۸۲	۱۱	برنامه سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات حمایتی	۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰
۱۰	۴۳۰	۴۲۰	۰	۱۰	۳۹۱	۳۸۰	۰	۱۱	۷۴	برنامه راهبری و حمایت از اشتغال و توانمندسازی اجتماعی	۱۹۰۳۰۶۱۰۰۰
۰	۱۵/۰	۰	۰	۱۵/۰	۱۵/۰	۰	۰	۱۵/۰	۱/۰	برنامه پژوهش‌های علمی، کاربردی، فن آفرینی	۱۹۰۵۰۱۸۰۰۰
۱۲	۲۵۷۷۳	۲۲۹۳۲	۰	۲۸۴۱	۲۲۹۴۸	۲۰۴۷۵	۰	۲۴۷۳	۳۷۴	جمع	

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

تحلیل بخش رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۳۷: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای کمیته امداد امام خمینی (ره) (ارقام به میلیارد تومان)

کد برنامه	عنوان برنامه	عملکرد سال ۱۳۹۹	مصوب سال ۱۴۰۰				پیش‌بینی لایحه سال ۱۴۰۱			رشد به ۱۴۰۱ ۱۴۰۰
			عمومی	اختصاصی	یارانه	جمع	عمومی	اختصاصی	یارانه	
۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰	برنامه سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات حمایتی	۱/۵	۸	۰	۰	۸	۸,۱	۰	۰	۱

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۳۸: مقایسه سرانه مستمری مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) (ارقام به تومان)

خانوار	سرانه مستمری در سال ۱۴۰۰	سرانه مستمری در سال ۱۴۰۱	درصد رشد مستمری سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰
یک نفره	۳۵۰,۰۰۰	۴۲۰,۰۰۰	۲۰
دو نفره	۵۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۲۰
سه نفره	۷۰۰,۰۰۰	۸۴۰,۰۰۰	۲۰
چهار نفره	۹۰۰,۰۰۰	۱,۰۸۰,۰۰۰	۲۰
پنج نفره	۱,۱۰۰,۰۰۰	۱,۳۲۰,۰۰۰	۲۰

جدول ۳۹: تبصره‌های سازمان کمیته امداد امام خمینی (ره) در لایحه ۱۴۰۱

ردیف	تبصره‌های ذی‌ربط سازمان کمیته امداد امام خمینی (ره) در لایحه ۱۴۰۱
۱	جزء (۲) بند (هـ) تبصره (۶) موضوع اجرای مواد (۲) و (۴) قانون تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی مصوب سال ۱۳۹۹
۲	بند (ج) تبصره (۶) در خصوص پرداخت تسهیلات به دانشجویان مددجوی تحت پوشش از طریق صندوق رفاه دانشجویی
۳	بند (ج) تبصره (۹) پرداخت به دانشجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره)
۴	بند (ب) تبصره (۱۴)
۵	ردیف (۱۴) جدول تبصره (۱۴) موضوع مسکن محرومین

جدول ۴۰: اقدامات مهم پیشنهادی ۱۴۰۱

ردیف	اقدامات مهم پیشنهادی ۱۴۰۱
۱	افزایش پرداخت مستمری به میزان ۲۰ درصد به مددجویان تحت پوشش
۲	پرداخت هزینه‌های کمک به خرید، احداث و تکمیل مسکن مددجویان تحت پوشش
۳	پرداخت کمک‌هزینه تأمین جهیزیه، تأمین لوازم ضروری و فرانشیز درمان مددجویان تحت پوشش
۴	پرداخت کمک‌هزینه شهریه دانشجویی و کمک‌هزینه تحصیلی دانش‌آموزان تحت پوشش
۵	پرداخت کمک‌هزینه تغذیه کودکان زیر (۶) سال
۶	کمک به پرداخت ودیعه و اجاره‌بها مسکن مددجویان
۷	کمک به امر اشتغال مددجویان تحت پوشش

مهم‌ترین چالش‌های حوزه حمایتی و توانمندسازی در نهادهای حمایتی از جمله سازمان بهزیستی کشور و کمیته امداد امام خمینی (ره) عبارت‌اند از:

۱- تأثیرپذیری مستقیم بخش از شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی از جمله تورم، میزان رشد اقتصادی، اشتغال، بیکاری، حوادث طبیعی و ...

۲- برخط نبودن بخشی از اطلاعات پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان و به تبع آن ایجاد خطا در شناسایی اقشار آسیب‌پذیر

۳- عدم ارائه خدمات توان‌بخشی به معلولان در بیمارستان‌ها و عدم تعریف آن در نظام بیمه سلامت

۴- افزایش آسیب‌های اجتماعی ناشی از شرایط اقتصادی و اجتماعی و اثرگذاری آن بر افزایش متقاضیان خدمات دستگاه‌های حمایتی

موازی‌کاری دستگاه‌های حمایتی در ارائه خدمات:

- موازی‌کاری کمیته امداد، سازمان بهزیستی کشور و بنیاد مستضعفان در پرداخت مستمری، کمک هزینه اشتغال و کمک‌هزینه تحصیل
- موازی‌کاری کمیته امداد و سازمان بهزیستی در ارائه خدمات به جمعیت هدف از جمله زنان سرپرست خانوار
- موازی‌کاری سازمان بهزیستی و هلال احمر در ارائه خدمات توان‌بخشی، فیزیوتراپی و ارتوپدی
- عدم مشخص بودن متولی مسکن گروه‌های آسیب‌پذیر (اقدامات پراکنده بنیاد مسکن، بنیاد مستضعفان، کمیته امداد، سازمان بهزیستی)

عدم یکپارچگی نظام حمایتی:

- فرایندهای متفاوت شناسایی اقشار آسیب‌پذیر دستگاه‌های حمایتی
- عدم وجود استاندارد یکسان برای ارائه خدمات
- عدم وجود استاندارد یکسان برای توانمندسازی و خروج مددجویان از چرخه حمایت

عدم کفایت خدمات حمایتی و توان‌بخشی:

- عدم کفایت مستمری پرداخت شده با توجه به هزینه‌های زندگی
- عدم کفایت یارانه نگهداری معلولان با توجه به قیمت تمام شده

- عدم کفایت منابع پیش‌بینی شده برای تأمین مسکن مددجویان
- عدم تکافوی منابع موجود برای پوشش افراد پشت نوبتی
به منظور خروج از این وضعیت راهکارهای زیر پیشنهاد می‌شود:
- فعال‌سازی شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی به منظور هماهنگ‌سازی سیاست‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌های حوزه حمایتی و توانبخشی و یکپارچگی و استانداردسازی خدمات حمایتی
- تمرکز امور حاکمیتی نظام جامع تأمین اجتماعی در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- اصلاح فرایندهای عرضه خدمات حمایتی و رفاهی در راستای جلوگیری از هدررفت منابع و افزایش رضایتمندی جامعه هدف
- رفع تداخل وظایف دستگاه‌های موازی
- تأمین منابع مالی لازم برای پوشش کامل اقساط آسیب‌پذیر شناسایی شده از طریق حذف یارانه دهک‌های ۶ و بالاتر
- اختصاص بخشی از ظرفیت بیمارستان‌ها به حوزه توانبخشی
- گسترش پوشش بیمه‌ای خدمات توانبخشی
- پیش‌بینی ساختار سازمانی مناسب در دانشگاه‌های علوم پزشکی در خصوص توان‌بخشی معلولان و جانبازان
- گسترش خدمات پیشگیری از معلولیت‌ها
- اجرای کامل نظام تأمین اجتماعی چندلایه

۱۱- وضعیت اعتبارات سازمان بیمه سلامت ایران در لایحه بودجه ۱۴۰۱

سازمان بیمه سلامت ایران به موجب ماده (۷۲) قانون برنامه ششم توسعه مصوب ۹۵/۱۲/۱۴ و در راستای سیاست‌های کلی سلامت از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی منتزع و به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی الحاق شد. سازمان مذکور دارای ۳۱ اداره کل در مراکز استان‌ها و تعداد ۳۲۳ اداره در شهرستان‌های کشور می‌باشد و با استفاده از ظرفیت بخش خصوصی تعداد ۱۳۶۴ واحد بیمه‌گری در سراسر کشور است.

مطابق ماده ۴ اساسنامه بیمه سلامت، سرمایه اولیه مبلغ ۲ میلیارد ریال بوده است که به ۲۰۰ هزار سهم ۱۰ هزار ریالی تقسیم می‌شود. متعاقباً طی صورت‌جلسه مجمع عمومی فوق‌العاده مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۲۷ و در اجرای ماده ۶۲ قانون برنامه سوم توسعه، سرمایه سازمان مذکور از محل تجدید ارزیابی به مبلغ ۱۷۱,۳۵۵,۸۰۰,۰۰۰ ریال معادل تعداد ۱۷۱۳۵۵۸۰ سهم (۱۰ هزار ریالی) افزایش یافت. صد در صد سهام آن متعلق به دولت است. مأموریت اصلی سازمان بیمه سلامت، پوشش فراگیر و همگانی بیمه سلامت و کاهش مخاطرات مالی مردم در خدمات سلامت است. جمعیت تحت پوشش سازمان بیمه سلامت در پایان سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۴۲/۲ میلیون نفر است. جمعیت بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت به تفکیک طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ در جدول ۴۱ گزارش شده است.

جدول ۴۱: جمعیت بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت ایران به تفکیک صندوق‌های بیمه‌ای

صندوق بیمه‌ای	کارکنان دولت	سایر اقشار	روستاییان	بیمه سلامت همگانی	بیمه ایرانیان	جمع کل
۱۳۹۲	۶,۱۲۳,۶۳۶	۱,۸۵۴,۳۱۹	۲۳,۱۷۳,۱۰۷	.	۲,۶۱۱,۴۰۶	۳۳,۷۶۲,۴۶۸
۱۳۹۳	۶,۰۲۱,۹۸۶	۱,۷۷۳,۹۰۰	۲۳,۰۱۵,۰۰۵	۸,۵۰۰,۴۷۰	۱,۶۱۷,۶۳۵	۴۰,۹۲۸,۹۹۶
۱۳۹۴	۵,۸۴۷,۶۰۱	۱,۶۶۶,۰۲۰	۲۱,۸۲۵,۸۷۸	۹,۰۹۵,۴۹۲	۲۲۹,۲۶۲	۳۸,۶۶۴,۲۵۳
۱۳۹۵	۵,۶۹۴,۹۲۷	۱,۴۲۷,۹۷۹	۲۲,۴۰۱,۴۸۶	۸,۹۸۱,۵۵۹	۳۹,۰۸۰	۳۸,۵۴۵,۰۳۱
۱۳۹۶	۵,۰۹۸,۹۹۳	۱,۳۴۰,۷۳۰	۲۰,۷۲۰,۳۵۱	۱۲,۰۰۰,۸۱۷	۷۴,۰۰۷	۳۹,۲۳۴,۸۹۸
۱۳۹۷	۵,۴۵۲,۵۶۳	۱,۵۱۷,۲۰۹	۲۰,۱۴۴,۰۲۳	۱۱,۵۳۱,۴۴۴	۵۹۱,۴۵۲	۳۹,۲۳۶,۶۹۱
۱۳۹۸	۵,۲۷۲,۹۳۸	۲,۶۳۸,۴۸۲	۲۰,۲۰۲,۰۷۳	۱۳,۴۳۹,۶۷۸	۵۴۴,۶۲۲	۴۲,۰۹۷,۷۹۳
۱۳۹۹	۵,۲۱۶,۹۰۱	۲,۶۸۳,۴۸۲	۲۰,۲۹۶,۴۷۰	۱۳,۷۰۷,۲۲۵	۳۷۴,۲۶۰	۴۲,۲۷۸,۳۳۸

مأخذ: گزارش عملکرد هیئت مدیره سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ و سامانه بیمه‌شدگان سازمان بیمه سلامت سال ۱۳۹۹

اعتبارات سازمان بیمه سلامت در سال ۱۴۰۰ معادل ۱۹۵۵۸ میلیارد تومان بوده که با ۷/۵ درصد رشد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به ۲۱۰۳۱ میلیارد تومان افزایش یافته است. لایحه بودجه در سال ۱۴۰۱ به منظور حمایت از بیماران خاص و صعب‌العلاج و نادر معادل مبلغ ۱۲۵۴ میلیارد تومان لحاظ شده است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۴۰۰ دارای رشد معادل ۳۹ درصد می‌باشد.

با توجه به اجرای نسخه الکترونیک و حذف دفترچه‌ها در سال جاری و تکمیل این فرایند در سال آتی و همچنین مجوز اجرای نظام ارجاع در کل کشور، هزینه‌های سازمان‌های بیمه‌گر در سال ۱۴۰۱ کاهش خواهد بود.

تحلیل بخش رفاه و تأمین اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

شایان ذکر است با توجه به اجرای قانون حمایت از خانواده و جمعیت که بخشی از مواد آن در خصوص سازمان‌های بیمه‌گر پایه درمان است، بخشی از اعتبارات ردیف ۶۰-۵۵۰۰۰۰ معادل ۱۲ هزار میلیارد تومان به سرجمع اعتبار سازمان بیمه سلامت اضافه خواهد شد.

از نکات مهم بودجه سال ۱۴۰۱، تداوم بیمه درمان رایگان مددجویان کمیته امداد امام خمینی (ره) مددجویان سازمان بهزیستی، جامعه هدف بنیاد شهید، افراد فاقد بیمه پایه سلامت، خانواده زندانیان و ساکنان مناطق روستایی و شهرهای زیر بیست هزار نفر جمعیت به تعداد ۳۳ میلیون نفر از طریق پرداخت حق بیمه پایه توسط دولت به سازمان بیمه سلامت ایران از محل اعتبارات هدفمندی یارانه‌ها است. مجموع اعتبار برنامه سیاستگذاری، راهبری و توسعه خدمات بیمه درمان معادل ۱۸۲۵۱ میلیارد تومان می‌باشد که معادل ۸۷ درصد اعتبارات هزینه‌ای سازمان بیمه سلامت است.

جدول ۴۲: اعتبارات هزینه‌ای سازمان بیمه سلامت (ارقام به میلیارد تومان)

کد برنامه	عنوان برنامه	عملکرد سال ۱۳۹۹	مصوب سال ۱۴۰۰				پیش‌بینی لایحه سال ۱۴۰۱			
			عمومی	اختصاصی	یارانه	جمع	عمومی	اختصاصی	یارانه	جمع
۱۶۰۲۰۲۷۰۰۰	برنامه راهبری و ارائه خدمات درمان و کاهش آسیب معنادار	۲۱.۵			۳۹	۳۹		۴۱.۳۴	۴۱.۳۴	۶
۱۹۰۲۰۱۵۰۰۰	برنامه سیاستگذاری، راهبری و توسعه خدمات بیمه درمان	۱۲.۵۲۲			۱۷۲۱۸	۱۷۲۱۸		۱۸۲۵۱	۱۸۲۵۱	۶
۱۹۰۲۰۳۰۰۰۰	برنامه راهبری و اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت	-			۱۴۰۰	۱۴۰۰		۱۴۸۴	۱۴۸۴	۶
۱۹۰۳۰۳۵۰۰۰	توسعه خدمات حمایتی بیماران خاص، صعب‌العلاج و نادر	۵۶۵.۷			۹۰۰	۹۰۰	۳۰۰	۱۲۵۴	۹۵۴	۳۹
جمع		۱۳.۱۰۹			۱۹۵۵۷	۱۹۵۵۷	۳۰۰	۲۰۷۳۰	۲۱۰۳۰	۷.۵

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

جدول ۴۳: اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان بیمه سلامت (ارقام به میلیارد تومان)

کد برنامه	عنوان برنامه	عملکرد سال ۱۳۹۹	مصوب سال ۱۴۰۰				پیش‌بینی لایحه سال ۱۴۰۱			
			عمومی	اختصاصی	یارانه	جمع	عمومی	اختصاصی	یارانه	جمع
۱۶۰۲۰۲۷۰۰۰	برنامه راهبری و ارائه خدمات درمان و کاهش آسیب معنادار	۰.۰۳۹۹			۰.۲	۰.۲		۰.۲	۰.۲	۰

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	پیش‌بینی لایحه سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۰	۹۷			۹۷	۹۹			۹۹	۱۷.۶۰۸	برنامه سیاستگذاری، راهبری و توسعه خدمات بیمه درمان	۱۹۰۲۰۱۵۰۰۰
۰	۸			۸	۹			۹	۱.۴۳۱۷	برنامه راهبری و اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت	۱۹۰۲۰۳۰۰۰۰
۰	۵			۵۱.۲۷۵	۶			۶	۰.۹۲۰۴	توسعه خدمات حمایتی بیماران خاص، صعب‌العلاج و نادر	۱۹۰۳۰۳۵۰۰۰
۰	۱۱۰.۲			۱۱۱۰.۲	۱۱۴.۲			۱۱۴.۲	۲۰		جمع

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

لازم به ذکر است مهم‌ترین چالش‌های حوزه بیمه سلامت عبارت‌اند از:

- عدم اجرای کامل نظام ارجاع و پزشک خانواده در کل کشور
 - عدم پوشش کامل بیمه پایه درمان برای جمعیت فاقد بیمه درمان
 - عدم تعادل منابع و مصارف بخش درمان
 - تداوم نظام‌های پرداخت گذشته‌نگر مانند FFS
- به منظور کمک به گسترش کمی و کیفی نظام بیمه سلامت راهکارهای زیر پیشنهاد می‌شود:
- استقرار کامل نظام ارجاع و پزشک خانواده در سطح کشور
 - اجرای راهنماهای بالینی به طور کامل برای کلیه خدمات درمانی و ثبت آن در سامانه الکترونیکی
 - ارتقای کمی و کیفی پوشش خدمتی و هزینه‌ای بیمه پایه سلامت به گونه‌ای که دریافت آن برای افراد دارای جذابیت باشد
 - تکمیل پایگاه اطلاعات برخط بیمه‌شدگان درمان کشور
 - تغییر نظام پرداخت از (پرداخت در مقابل خدمت)^۱ به (پرداخت در مقابل تشخیص)^۲
 - انجام خرید راهبردی خدمات سلامت

1. Payment per procedure: fee-for-service (FFS)
2. Diagnosis- related Groups (DRG)

۱۲- وضعیت صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

این صندوق به استناد بند (الف) ماده (۹۶) قانون برنامه پنجم توسعه و بند (د) ماده (۳) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی و اساسنامه مصوب سال ۱۳۸۴ هیئت وزیران تأسیس شده است.

۱-۱۲- شرح وظایف و مأموریت‌ها

- توسعه کمی و کیفی بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر
 - وصول حق بیمه‌ها
 - تقویت سرمایه‌گذاری در بازارهای پربازده برای پرداخت تعهدات آتی صندوق
- بر اساس ماده (۷) آیین‌نامه بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر مصوب هیئت وزیران به شماره ۶۵۸۴۶ ت ۳۲۱۸۰ هـ مورخ ۸۳/۱۱/۱۱، معادل ۵ درصد درآمد مقطوع بیمه شده روستایی مبنای محاسبه حق بیمه سهم بیمه شده و دو برابر آن به عنوان سهم و کمک دولت است که این میزان طی بودجه‌های سنواتی در ردیف مربوطه منظور می‌شود. مطابق آیین‌نامه فوق‌الذکر حق بیمه به عنوان درصدی از درآمد مقطوع روستائیان و عشایر در منطقه است که بابت هر بیمه شده به صندوق پرداخت می‌شود. همه ساله جدول سطوح درآمدی مبنای وصل حق بیمه صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر با تأیید و تصویب هیئت امنای سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های تابعه ابلاغ می‌شود. در سال ۱۴۰۰، اعتبار لازم به میزان ۱۰۷۰ میلیارد تومان به عنوان سهم ۱۰ درصدی دولت در صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر لحاظ شده است که با ۴۰ درصد افزایش در سال ۱۴۰۱ به ۱۵۰۰ میلیارد تومان برای پرداخت حق بیمه ۱/۵ میلیون سرپرست خانوار افزایش یافته است.

سطوح درآمدی سال ۱۴۰۰ صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر به شرح جدول ۴۴ است:

جدول ۴۴: سطوح درآمدی سال ۱۴۰۰ صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر (ارقام به ریال)

سطح درآمدی ماهیانه	حق بیمه سهم بیمه شده در سال	حق بیمه سهم دولت در سال
۶,۵۰۰,۰۰۰	۳,۹۰۰,۰۰۰	۷,۸۰۰,۰۰۰
۸,۰۰۰,۰۰۰	۴,۸۰۰,۰۰۰	۹,۶۰۰,۰۰۰
۸,۵۰۰,۰۰۰	۵,۱۰۰,۰۰۰	۱۰,۲۰۰,۰۰۰
۹,۰۰۰,۰۰۰	۵,۴۰۰,۰۰۰	۱۰,۸۰۰,۰۰۰
۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰
۱۱,۵۰۰,۰۰۰	۶,۹۰۰,۰۰۰	۱۳,۸۰۰,۰۰۰
۱۴,۵۰۰,۰۰۰	۸,۷۰۰,۰۰۰	۱۷,۴۰۰,۰۰۰
۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۱۱,۴۰۰,۰۰۰	۲۲,۸۰۰,۰۰۰

جدول ۴۵: اعتبارات هزینه‌ای صندوق بیمه‌های کشاورزان، روستاییان و عشایر (ارقام به میلیارد تومان)

رشد ۱۴۰۱ به ۱۴۰۰	پیش‌بینی سال ۱۴۰۱				مصوب سال ۱۴۰۰				عملکرد سال ۱۳۹۹	عنوان برنامه	کد برنامه
	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی	جمع	یارانه	اختصاصی	عمومی			
۳۹,۷	۱۵۱۲,۴			۱۵۱۲,۴	۱۰۸۲	۱۰۸۲			۲۱۵	سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه خدمات بیمه‌ای	۱۹۰۲۰۰۱۰۰۰

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

۱۳- بررسی وضعیت صندوق‌های بازنشستگی

صندوق‌های بازنشستگی عمومی کشور به عنوان نهادهای مالی مستقل بین نسلی، از طریق جمع‌آوری پس‌اندازهای خرد افراد تحت عنوان حق بیمه بازنشستگی و سرمایه‌گذاری این منابع در قالب سبد دارایی و مدیریت آن، امکان تأمین دوران بازنشستگی افراد را در دوران کهولت سن و از کار افتادگی فراهم می‌آورند؛ بنابراین صندوق‌های مذکور به همان اندازه که نهادی اجتماعی به شمار می‌روند، دارای اهمیت اقتصادی بوده و از دو مسیر اصلی بر روی شاخص‌های توسعه و رشد اقتصادی تأثیرگذار هستند. در مسیر نخست صندوق‌های بیمه‌ای و بازنشستگی به عنوان سرمایه‌گذارانی نهادی با هدایت پس‌اندازهای خرد به بخش سرمایه‌گذاری نسبت به تأمین منابع مالی مورد نیاز برای تداوم و توسعه عملیات بنگاه‌های اقتصادی و همچنین پروژه‌های بزرگ‌مقیاس و زیرساختی اقدام نموده که این امر از طریق ایجاد رونق و همچنین افزایش خلاقیت و تنوع ابزارهای مالی در بازار سرمایه انتفاع جمعی را به دنبال خواهند داشت. اما آنچه به یک نگرانی مهم و اصلی برای خط‌مشی‌گذاران در حوزه تأمین اجتماعی تبدیل شده وضعیت نگران‌کننده صندوق‌های بازنشستگی است، به طوری که با سه شاخص پایداری، انسجام و کفایت وضعیت این صندوق‌ها به مرز نگرانی و هشدار رسیده و حتی برخی از این صندوق‌ها از این مرز عبور کرده‌اند. این نگرانی هم از منظر مدیریت و راهبری صندوق‌ها و هم از منظر مدیریت کلان کشور که مسئولیت تأمین کسری منابع مالی آن‌ها را به عهده گرفته قابل طرح بوده و تبدیل به یکی از بحران‌های اصلی کشور در کنار بحران‌هایی مانند آب و محیط‌زیست شده است.

۱۳-۱- تحلیل عوامل مؤثر بر صندوق‌های بازنشستگی در ایران

به طور متوسط سن بازنشستگی در ایران ۱۰ سال کمتر از بسیاری از کشورهای جهان است و ۶۹ درصد از بازنشستگان کمتر از ۶۰ سال دارند. تعداد بازنشستگان کشور حدود ۵/۶ میلیون نفر (۱۵۱۳۹۷۹ نفر صندوق بازنشستگی کشوری، ۷۳۰۰۵۱ نفر لشگری و ۳۳۷۸۹۶۰ نفر مربوط به سازمان تأمین اجتماعی است)، متوسط حقوق هر بازنشسته کشوری ۷/۲ میلیون تومان و متوسط حقوق هر بازنشسته لشگری ۷/۷ میلیون تومان و بازنشسته تأمین اجتماعی ۵ میلیون تومان در سال ۱۴۰۰ است.

در حال حاضر تمامی صندوق‌های بازنشستگی کشور با مشکلات ساختاری، مالی و مدیریتی روبه‌رو هستند. وابستگی صندوق بازنشستگی کشوری و لشگری به منابع عمومی دولت در سال ۱۴۰۰ به ترتیب ۷۷/۸ و ۸۸/۵ درصد است. در سایر صندوق‌ها نیز منابع و مصارف دچار عدم تعادل شده است و در صورت عدم اقدام مناسب در جهت بازگرداندن تعادل منابع و مصارف، بحران بازنشستگی گریبان‌گیر اقتصاد کشور خواهد شد. با بررسی صورت گرفته در این خصوص مهم‌ترین عوامل به وجود آورنده وضعیت نابسامان صندوق‌های بازنشستگی در ایران موارد ذیل است:

۱- عوامل پارامتریک: تمامی صندوق‌های بازنشستگی کشور از برنامه پرداخت‌های جاری (PAYG) تبعیت می‌کنند. در این صندوق‌ها کارکنان شاغل مشترک صندوق در حال پرداخت حق بیمه هستند و بازنشستگان صندوق از محل درآمد حاصل از این حق بیمه‌ها مستمری دریافت می‌کنند. در این حالت قسمت عمده درآمد صندوق از حق بیمه‌های دریافتی است. از این‌رو نسبت افرادی که حق بیمه می‌پردازند به افرادی که مستمری دریافت می‌کنند برای این صندوق‌ها حیاتی است. این نسبت را نرخ پشتیبانی می‌نامند. برای حفظ تعادل منابع و مصارف این صندوق‌ها نسبت پشتیبانی باید بالاتر از ۵ حفظ شود. در حال حاضر نسبت پشتیبانی کلیه صندوق‌های بازنشستگی کشور به غیر از سازمان تأمین اجتماعی کمتر از ۱ است. علت عمده کاهش نسبت پشتیبانی، تقسیم شدن مستخدمین جدید در صندوق‌های کوچک و متعدد و همچنین بازنشستگی‌های پیش از موعد ناشی از قوانین مختلف می‌باشد. نرخ پشتیبانی سازمان تأمین اجتماعی نیز در صورت عدم افزایش جریان ورودی مشترکین و همچنین عدم اصلاح قوانین مربوط به بازنشستگی پیش از موعد، در حال کاهش است و این سازمان نیز در آینده‌ای نه‌چندان دور گرفتار بحران خواهد شد. لذا ضروری است با اتخاذ تدابیر لازم ضمن شناسایی شاغلان غیررسمی، افراد مذکور در سازمان تأمین اجتماعی بیمه شوند.

۲- نظام تعیین مزایا: نظام تأمین مزایا یکی دیگر از عوامل تشدیدکننده بحران ساختار مالی صندوق‌های بازنشستگی است. صندوق‌های بازنشستگی کشور همگی مبتنی بر مزایای معین (Defined Benefit) هستند. در این ساختار مستمری دریافتی بازنشستگان تابعی از سال‌های پرداخت حق بیمه و سطح حقوق دو سال آخر دوران اشتغال می‌باشد. این نکته قابل ذکر است که به علت محاسبه میانگین دو سال آخر به عنوان مبنای تعیین حقوق بازنشستگی، در بسیاری از موارد به‌ویژه در سازمان تأمین اجتماعی، افراد حق بیمه را بر اساس حداقل دستمزد اعلام می‌کنند و تنها در دو سال آخر، حقوق بیشتری را اعلام می‌نمایند. در چنین حالتی کلیه ریسک‌های ناشی از وضعیت اقتصادی (مانند تورم بالا) به صندوق منتقل می‌شود. برای رفع این مشکل نظام‌های فعلی بازنشستگی ضروری است در نحوه تعیین حقوق بازنشستگان تغییرات جدی به عمل آید.

۳- مداخلات سیاستی، حاکمیتی: یکی دیگر از عوامل مهم پدیدآورنده بحران کنونی صندوق‌های بازنشستگی، مداخلات دولتی و حاکمیتی است. تصمیمات ناشی از شرایط اقتصادی و اجتماعی در کاهش سن بازنشستگی یا افزایش حقوق بازنشستگان بدون محاسبات بیمه‌ای بلندمدت آن و بار مالی اضافه شده به صندوق‌ها، یکی از عوامل اصلی بحران صندوق‌ها است. از دیگر مداخلات حاکمیتی، اعلام معافیت بخشی از اقشار جامعه در پرداخت حق بیمه در شرایط خاص بدون بازنگری در سنوات بعدی می‌باشد (در حال

حاضر حدود ۳ میلیون نفر از بیمه‌شدگان اصلی سازمان تأمین اجتماعی به نوعی دارای معافیت بیمه‌ای هستند).

۴- عدم وجود نهاد فنی و تخصصی تنظیم‌کننده مقررات بیمه‌ای: با وجود نهادهای فنی و تخصصی تنظیم‌کننده مقررات بیمه‌های تجاری (بیمه مرکزی ایران) و همچنین بانک‌ها (بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار)، نهاد تنظیم‌کننده مقررات بیمه‌های اجتماعی به منظور حفظ تعادل منابع و مصارف صندوق‌های بازنشستگی وجود ندارد. این امر موجب شده تصمیمات جزیره‌ای جداگانه‌ای برای صندوق‌ها برحسب شرایط اجتماعی و اقتصادی بدون ملاحظه آثار بلندمدت آن در صندوق‌ها اتخاذ شود.

۵- از سایر عوامل تشدیدکننده بحران برای صندوق‌های بازنشستگی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- نبود سیستم بیمه‌ای مناسب و عدم پوشش بیمه‌ای برای شاغلان غیر مزد و حقوق‌بگیر شهری
- تسهیل در مقررات بازنشستگی‌های پیش از موعد
- تداوم تصویب قوانینی که بدهی‌های دولت به صندوق‌های بازنشستگی را افزایش می‌دهد.
- بازدهی ناکافی سرمایه‌گذاری صندوق‌ها
- کاهش سن بازنشستگی و عدم تناسب بین سن بازنشستگی و امید به زندگی در جامعه به نحوی که در صندوق بازنشستگی نیروهای مسلح سن مؤثر بازنشستگی زنان ۴۳ و برای مردان ۴۸ سال است.
- ضعف نظارت بر شرکت‌های تحت پوشش از نظر نحوه عملکرد و میزان بازدهی واقعی آن‌ها
- چندپارگی و متفاوت بودن مزایا در صندوق‌های مختلف
- بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی
- معافیت‌های موردی متعدد
- بازنشستگی پیش از موعد شاغلان

۱۴- جمع‌بندی

آنچه همه کارشناسان در خصوص نظام بیمه‌ای و بازنشستگی کشور اتفاق نظر دارند این است که استمرار وضع موجود موجب افزایش هزینه‌های صندوق‌های بازنشستگی می‌شود، در حالی که منابع آن از رشد متناسب برخوردار نیست. بنابراین اعمال اصلاحات پارامتریک جهت تقویت بنیه مالی و پایداری منابع صندوق‌های بازنشستگی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است.

در حال حاضر برخی کاستی‌ها در نظام بیمه‌ای عبارت‌اند از:

- فقدان نهاد تنظیم‌گر (برخلاف نظام بانکی، بورس و بیمه، نظام بیمه‌های اجتماعی فاقد یک نظام تنظیم‌گر و قوانین و مقررات یکپارچه است)
- تعدد مراجع تصمیم‌گیری در خصوص صندوق‌ها (مجلس شورای اسلامی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، هیئت امنای دانشگاه‌ها، هیئت وزیران و...)
- پایین بودن ضریب نفوذ بیمه‌های اجتماعی (نبود سیستم بیمه‌ای مناسب و عدم پوشش بیمه‌ای برای شاغلان غیر مزد و حقوق‌بگیر شهری)
- بازنشستگی‌های پیش از موعد
- تصویب قوانینی که بدهی‌های دولت به صندوق‌های بازنشستگی را افزایش می‌دهد
- بازدهی ناکافی سرمایه‌گذاری صندوق‌ها
- عدم تناسب بین سن بازنشستگی و امید به زندگی
- معافیت‌های بیمه‌ای موردی متعدد
- کاهش نسبت پشتیبانی به دلیل کاهش جمعیت ورودی صندوق‌ها ناشی از اثرپذیری بخش از متغیرهای کلان اقتصادی از جمله بیکاری و محدود شدن استخدام‌ها
- عدم تعادل منابع و مصارف در صندوق‌های بازنشستگی و وابستگی صندوق‌ها به کمک دولت که در بلندمدت می‌تواند بخش عظیمی از بودجه عمومی را به خود اختصاص دهد
- اثرات سالمندی جمعیت بر صندوق‌های بازنشستگی و بسته شدن پنجره جمعیتی طی سال‌های آتی
- در صندوق‌های بازنشستگی به روش پایداری صندوق تحت تأثیر «جمعیت در سن کار» و «سن بازنشستگی» است.

موارد فوق‌الذکر عواملی هستند که بحران صندوق‌های بیمه اجتماعی را در پی خواهند داشت و تقریباً همه متخصصان و صاحب‌نظران در انجام اقدامات سریع به‌منظور جلوگیری از بحران در این صندوق‌ها اتفاق نظر دارند، اما پیشرفت در زمینه اصلاحات نظام بازنشستگی کشور اراده جمعی و هماهنگی بیشتر دولت، مجلس و عموم مردم را می‌طلبد.

بنا بر مطالعات و بررسی‌های انجام شده و به‌زعم اکثر کارشناسان بیمه‌ای، صندوق‌های بیمه‌ای در سال‌های آینده توان ایفای تعهدات خود در قبال جامعه تحت پوشش خود را نخواهند داشت و در سال‌های نه‌چندان دور باید از محل درآمد‌های عمومی تعهدات خود را ایفا کنند. البته این مشکل دلایل متعددی می‌تواند داشته باشد. به نظر می‌رسد دلیل اصلی آن این است که بعد از طراحی اولیه صندوق، در طول دهه‌های گذشته قوانین و مقررات مربوطه چه در حوزه پوشش افراد و چه از نظر شرایط احراز دریافت مستمری دچار تغییرات اساسی شده است، به طوری که آورده یک فرد به صندوق بسیار کمتر از تعهداتی است که به صندوق تحمیل می‌کند. از جمله این قوانین می‌توان به بازنشستگی‌های زود هنگام، بیمه‌های حمایتی و محدودیت‌های بودجه‌ای دولت در پرداخت به‌موقع تعهدات خود بابت بیمه این افراد و پایین آمدن سن و سابقه بازنشستگی اشاره کرد.

با توجه به ابعاد مختلف در کنار اصلاحات سیستمی و ساماندهی دارایی‌های صندوق‌های بازنشستگی، راهکارهای کوتاه‌مدت صندوق‌های بازنشستگی با رویکرد پیشگیری از افزایش وابستگی به منابع عمومی به شرح زیر ارائه می‌شود:

- تغییرات پارامتریک شامل:
- افزایش سابقه بازنشستگی
- افزایش سن پرداخت کسور (مازاد بر ۳۰ سال)
- تعیین سقف برای دریافت کسور بازنشستگی و پرداخت حقوق بازنشستگی
- تغییر مبانی محاسبه حقوق بازنشستگی
- اصلاح قوانین بازنشستگی مشاغل سخت و زیان‌آور
- بازنگری معافیت‌های بیمه‌ای در جهت سوق دادن یارانه‌های بیمه‌ای دولت به اقشار آسیب‌پذیر و حذف یارانه‌های بیمه‌ای اقشار برخوردار
- برقراری حقوق وظیفه‌بگیران (به غیر از همسر) بر اساس آزمون وسع.

رویکرد اصلی در تدوین لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با تأکید بر پایدارسازی منابع صندوق‌های بازنشستگی عبارتند از:

- افزایش سنوات خدمت قابل قبول برای بازنشستگی مستخدمین دارای مدرک کارشناسی به میزان ۲ سال
 - افزایش حداقل و حداکثر سن بازنشستگی در صندوق تأمین اجتماعی به میزان دو سال
 - کاهش نرخ جایگزینی با تعیین میانگین حقوق سه سال آخر زمان اشتغال برای محاسبه حقوق بازنشستگی
 - کاهش ۳ درصدی معافیت بیمه‌ای سهم کارفرمایی برای کارگاه‌های با حداکثر ۵ نفر کارگر برای سنوات بیش از ۵ سال
 - هدفمند کردن معافیت بیمه‌ای بیمه‌شدگان بدون کارفرما به نحوی که پس از انجام آزمون وسیع به شرط قرار گرفتن در دهک یک تا چهار مشمول معافیت کامل و دهک‌های پنج تا هفت به ازای هر دهک به میزان سه درصد از معافیت بیمه‌ای آنان کسر شود.
- موارد مذکور در قالب تبصره‌های زیر پیشنهاد شده است:

بند (د) تبصره (۲۰):

به منظور پایدارسازی منابع صندوق‌های بازنشستگی، از ابتدای سال ۱۴۰۱:

- ۱- سنوات خدمت مورد قبول برای بازنشستگی تمامی مستخدمین مرد و زن دارای حداقل مدرک کارشناسی معتبر در تمامی صندوق‌های بازنشستگی اعم از کشوری، لشگری، سازمان تأمین اجتماعی، دو (۲) سال افزایش می‌یابد.
- ۲- حداقل و حداکثر سن بازنشستگی تمامی مستخدمین مرد و زن به هر میزان سابقه خدمت در صندوق سازمان تأمین اجتماعی، دو (۲) سال افزایش می‌یابد. احکام قطعی هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری برای بازنشستگی از این حکم مستثنا است.
- ۳- محاسبه حقوق بازنشستگی در تمامی صندوق‌های بازنشستگی اعم از کشوری، لشگری، سازمان تأمین اجتماعی، بر اساس متوسط حقوق سه سال آخر زمان اشتغال خواهد بود.

بند (و) تبصره (۱۷):

در اجرای ماده (۲۹) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و بند (ت) ماده (۲) قانون برنامه ششم توسعه مبنی بر ساماندهی و پایداری صندوق‌های بیمه‌ای و بازنشستگی و کاهش وابستگی آنها به بودجه عمومی، ساماندهی معافیت‌های بیمه‌ای، ساماندهی اقشار تحت پوشش بیمه‌ای مشمول کمک دولت، از ابتدای سال ۱۴۰۱:

۱- کارگاه‌های مشمول قانون «معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند مصوب ۱۳۶۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن» که ۵ سال و کمتر از آن مشمول معافیت مذکور بوده‌اند، کماکان مشمول معافیت ۲۰ درصدی مندرج در قانون مذکور خواهند بود و برای سنوات بیش از ۵ سال، ۳ درصد از معافیت بیمه‌ای فوق در سال ۱۴۰۱ کسر می‌گردد.

۲- از ابتدای سال ۱۴۰۱، معافیت‌های کامل بیمه‌ای در خصوص بیمه‌شدگان بدون کارفرما در سازمان تأمین اجتماعی از جمله مشمولان قانون بیمه‌های اجتماعی قالیبافان، بافندگان فرش و شاغلان صنایع دستی شناسه دار مصوب ۱۳۸۸، بند (ض) تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور و بند (ب) ماده ۷ قانون هدفمند کردن یارانه‌ها منوط به ارزیابی آزمون وسیع توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و قرار گرفتن در ۴ دهک اول درآمدی است. در مورد بیمه‌شدگان قرار گرفته در دهک‌های پنجم تا هفتم درآمدی، به ازای هر دهک ۳ درصد از معافیت‌های بیمه‌ای موجود کسر و دهک‌های هشت و بالاتر مشمول معافیت‌های بیمه‌ای نخواهند بود.

۳- آیین‌نامه‌های اجرایی این بند توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری سازمان برنامه و بودجه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

منابع

تارنماری سازمان برنامه و بودجه کشور قابل دسترس در: <https://www.mporg.ir>

- قانون بودجه ۱۳۹۹ کل کشور
- قانون بودجه ۱۴۰۰ کل کشور
- لایحه بودجه ۱۴۰۱ کل کشور